

ב"ה

ואביטה

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

זמרת הארץ - לכבוד ט"ו בשבט | עמ' ב
מהספר הזמן הפנימי

פרצוף המשיח | עמ' ה
שיעור חדש שבט באנגלית

לימוד מאמר ד"ה באתי לגני" (2) | עמ' כ
שיעור לתלמידי ישיבת "דגל ירושלים"

השתלשלות הי"י | עמ' כו

שיעור ל"ברית יוסף יצחק" - "באתי לגני" פ"ז (4)

הכה של י"י"א שבט | עמ' לא

שיעור לכתות זח מת"ת חב"ד תל אביב

דבר יום ביומו תשע"ז (3) | עמ' לד
מסר יומי הנשלח בוואטסאפ

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך

יוצא לאור לקראת שבת

פרשת בשלח תשע"ז

לקבלת השיעורים: itiel@pnimi.org

לקבלת סרטוני הוואצאפ: 0507951105

לכבוד ט"ו בשבט - מהספר הזמן הפנימי

זמרת הארץ

כל פרי משבעת המינים אומר שירה מיוחדת ומעביר מסר בתיקון הנפש

הזמנה להתוועדות חסידית עם פירות ט"ו בשבט

הארץ נותנת כחה בפירותיה, וכך אנו יכולים
'לאכול' מקדושת הארץ דרך פירותיה⁴.

שירת הפירות

אין התוועדות חסידית ללא ניגון חסידית, והפעם נכבד את הפירות עצמם לפתוח בשיר. הקשר בין פירות הארץ לשירה מתחיל בדברי יעקב אבינו לבניו "קחו מזמרת הארץ בכליכם", ומפרש רש"י "שהכל מזמרים עליו"⁵. רבי נחמן מברסלב העמיק עוד: "דע כי יעקב אבינו כששלח את בניו עשרת השבטים ליוסף, שלח עמם נגון של ארץ ישראל. וזה סוד 'קחו מזמרת הארץ בכליכם', בחינת זמר ונגון ששלח על ידם ליוסף"⁶.

אם נרצה לדעת איזה שיר מתאים לכל פרי פרטי, נפנה ל"פרק שירה" – מדרש מיוחד ובו רשימה ארוכה של נבראים, כל אחד עם השירה המיוחדת לו⁷. בנוסף, ט"ו בשבט חל תמיד

דרכה של התוועדות חסידית להיות מלווה במאכל ומשקה ('משקה' במלעיל), כל שכן בחמשה-עשר בשבט, ראש השנה לאילן, שנהגו ישראל קדושים "להרבות בו במיני פירות של אילנות"¹.

בהתוועדות רגילה, המאכל והמשקה הם מעין 'מסלול המראה' כדי להגיע אל העיקר. אין אומרים שירה אלא על היין² – כדי לפתוח את הראש ואת הלב לשמוע דברים עמוקים המדברים אל הנשמה, וגם דבורים נוקבים הדוקרים את הקישקעס... נותנים ל"נפש הבהמית" את שלה כדי שלא תפריע ל"נפש האלוקית" להתבטא.

אבל בט"ו בשבט אפשר ללכת צעד נוסף ולהתבונן במאכלים עצמם כמפתחות לעבודת הנפש. לפי פנימיות התורה, חודש שבט מסוגל לתקן את 'חוש האכילה' ('הלעיטה') בנפש, ובמיוחד בחמשה-עשר בו כאשר "קיימא סיהרא באשלמותא [הלבנה עומדת בשלמותה]"³. זאת ועוד, כיון שאנו זוכים היום לחיות בארץ הקודש, "לאכול מפריה ולשבוע מטובה" – הרי

⁴ ראה דברי הבית חדש על הטור אורח חיים סימן רח: "קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ", עיין שם.

⁵ בראשית מג, יא.

⁶ לקוטי מוהר"ן תנינא סג.

⁷ בעקבות המפרשים השונים של פרק שירה, כמו המב"ט (מובא בספרו בית אלקים) והיעב"ץ (בסידורו). להבנת

¹ מגן אברהם קלא סקט"ז.

² ברכות לה, א.

³ על תיקון האכילה ראו במאמר 'כולם צדיקים'.

תפלת השבולים

כך נאמר בפרק שירה:

שבולת חטים אומרת "שירי
הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאֲתִיךָ ה'".¹²
שבולת שעורים אומרת "תִּפְלֵה לְעֵנִי
כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּף שִׁיחוֹ".¹³

שירת החטה ושירת השעורה הן תפלה (כמו שבגימטריא שירה = תפלה), וכל שבולת הכורעת ברוח היא כאדם הכופף קומתו בתפלה. מחטה ושעורה עושים את הלחם, מוצר היסוד הבסיסי שעליו מתפללים "הַטְּרִיפְנִי לֶחֶם חֻקִּי".¹⁴ אם כן, הלימוד הראשון שלנו הוא השיר הפשוט של הלחם: דע להתפלל!

מה בין שירת-תפלת החטה לזו של השעורה? השעורה היא מאכל עניים (ובדרך כלל אף מאכל בהמה), ולכן היא "תִּפְלֵה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף", זה שנפשו עטופה בקרבו, הנתון כל הזמן בצער ומצוקה ומרגיש נזקק לרחמי שמים. לעומת זאת, החטה היא מאכל עשירים, ומבשרת שלום ושלווה, "הרואה חטים בחלום ראה שלום, שנאמר 'השם גבולך שלום חלב חטים ישיביעך'".¹¹ – ובחברת השפע המודרנית האדם הממוצע נוטה להרגיש עשיר ושלווה.

לכאורה, העשיר אינו חש את הצורך בתפלה, לא חסר לו דבר. אבל אם נחפור לעומק, נמצא שגם החטה משוועת, ולכן היא אומרת "מִמַּעַמְקִים קָרְאֲתִיךָ" – מתחת לפני השטח מסתתרת מצוקה קיומית וכאשר חושפים את עומק הלב מכירים בצורך להתפלל. גרעיני החטה אמנם יפים ושמנים, שלא כגרעיני השעורה הדקים, אבל כדי לצמוח צריך תפלה על הזרע הטמון במעמקי האדמה, שם הוא נרקב ומתחיל מחדש, כבריאה יש מאין.

בסמוך ל"שבת שירה", כך שמתאים לקשור את פירות חמשה-עשר אל השירה ולהגיע ל"שירת הפירות".

שירת הפירות מכוונת אותנו למסר פנימי הגנוז בכל פרי, וכך תהיה ההתבוננות עשירה ומפורטת, לא רק "התבוננות כללית" אלא "התבוננות פרטית" הרואה את האור הפנימי כפי שהוא עולה מתוך מכלול הפרטים.

נזמין כעת אל השולחן את אורחי הכבוד, שבעת המינים שהשתבחה בהם ארץ ישראל, "אֶרֶץ חֹטֶה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְן וְתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית וְשֶׁמֶן וְדָבָשׁ",⁸ ונתבונן בהם לפי סדרם, כל אחד ושירתו המופיעה בפרק שירה. לפני שנתחיל, נזכיר שהתבוננות פנימית בדרך הקבלה והחסידות מחפשת 'מבנה' מתאים, ובמקרה שלנו: שבעת המינים מקבילים בפשטות לשבע המדות, הספירות התחתונות במערכת הספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות⁹ (אמנם בדברי האר"י הקדוש נמצאת הקבלה שונה מעט, אך הדברים עולים בקנה אחד¹⁰). להתבוננות הזו נצרף את דברי הגמרא¹¹ העוסקים בפתרון חלומות של הרואה פירות בחלומו, שכן אם הפרי אומר מסר מסוים כשהוא מופיע בחלום ודאי שהוא אומר את המסר הזה כשהוא מונח לפנינו על השולחן.

עניינו של פרק שירה בכלל, ראו במאמר 'הקדמה לפרק שירה' בספר אדמה שמים ותהום.

⁸ דברים ח, ה.

⁹ ראה בספר מגיד מישרים פרשת כי תבא.

¹⁰ ראה ספר הלוקטים פרשת עקב, שהחטה, השעורה והגפן מקבילים לחכמה, בינה ודעת. אכן, ספירות החב"ד מתגלות בספירות חג"ת, התגלות המוחין במדות. ובאופן אחר: יש למדות שורש במוחין (בסוד "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב"), וד"ל.

¹¹ ברכות נו, א.

¹² תהלים קל, א.

¹³ שם קב, א.

¹⁴ משלי ל, ח.

אחד, אל תשפוט לפי המראה החיצוני, אלא הבט אל הפנימיות, אל תבוז למה שנראה דל ומכוער בחיצוניות – כמו עץ הגפן החלש והנמוך – כי בפנימיותו טמון אוצר גדול, "אל תשחיתוהו כי בְּרָכָה בּוֹ". "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו"¹⁸, וכידוע היין נשמר היטב דוקא בקנקן פשוט, ככלי חרס, ולא בכלי מפואר (ככלי זהב)¹⁹. מאידך, לאחר שמבחינים בין העיקר לטפל, בין הפנים לחוץ, בין הגוף לנשמה – אפשר לחזור ולראות את הערך של החיצוניות כמייצגת את הפנימיות. כך יכול גם יופי גופני לשקף יופי נפשי פנימי, כחכמי ישראל שנודעו ביופיים.

אכן, במערכת של שבע המדות, מקבילה הגפן לספירת התפארת (הנקראת "תפארת גופא", דומה לגפן) – זו התפארת החיובית, יופי והרמוניה המבטאים את הפנימיות, "תפארת ישראל"²⁰ – כיעקב אבינו [ששמו ישראל] שיופיו היה מעין זה של אדם הראשון²¹. "איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם? כל שהיא תפארת לעושיה [יופי פנימי] ותפארת לו מן האדם [יופי חיצוני]"²². כדי לשמור על היופי הנכון, הגופני והנפשי, צריך זהירות, כמו שצריך לדעת לשתות יין: להבדיל בין מי ששותה מעט יין בקידוש ובין מי שנמשך בשתיה, משתכר ואף מתמכר, חלילה, ואז מתכוז ומאבד את תפארת האדם שלו ("אדם ניכר [גם] בכוסו"²³). לכך רומז שמו של היין, התירוש: "זכה נעשה ראש, לא זכה נעשה רש"²⁴.

כשארם מתפלל את תפלת השעורה, הוא מודע לכל פרט בחייו הזועק לישועה, כמו השערות הארוכות והדקות של השעורה המבטאות חלוקה לשיעורים (מדות) ושערים. מתוך שפיכת השיח של העני, צומחת השעורה שגם היא מבשרת טובות, "הרואה שעורים בחלום סרו עונותיו שנאמר יֹסֵר עוֹנֵךְ וְחִטְאֵךְ תְּכַפֵּר"¹¹. לעומתו, המתפלל את תפלת החטה, אינו חש את החסרון בכל פרט אלא את זעקת העומק מאחורי התמונה הכוללת, היציבה לכאורה, את הצורך למצוא חוט פנימי שיחבר ויקשר את כל הפרטים, להרגיש שחייו השבעים אינם סתמיים אלא רוויי משמעות עמוקה.

מתבקש להקביל את החטה והשעורה לשתי המדות הראשונות והעיקריות מתוך שבע המדות, החסד והגבורה. החטה מבטאת את השובע והחסד, שגם במעמקיו נמצאת תפלה. והשעורה מבטאת את הגבורה, הדין המפורט ומצומצם, כמו ה'דינים' השורים על העני ומעוררים אותו לתפלה¹⁵.

סוד היין

גפן אומרת כַּאֲשֶׁר יִמְצָא הַתִּירוֹשׁ
בְּאֶשְׁכּוֹל וְאָמַר אֵל תִּשְׁחִיתוּהוּ כִּי בְּרָכָה
בוּ פֶן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן עֲבָדִי לְבִלְתִּי
הַשְּׁחִית הַפֶּל"¹⁶.

היין, התירוש, הוא הסוד הפנימי שחבוי בגוף הגפן, וכידוע יין בגימטריא סוד, לכן כאשר "נכנס יין – יצא סוד"¹⁷. המסר של שירת הגפן הוא היחס הנכון בין פנימיות לחיצוניות. מצד

¹⁵ לפי האר"י (כנ"ל הערה 10), החטה היא כנגד החכמה – "עץ הדעת חטה היה, שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן" (סנהדרין ע, ב. ומבואר באריכות בחסידות בהקשר לאכילת מצה) – והשעורה כנגד הבינה, שיש בה חמשים שערים-שיעורים.

¹⁶ ישעיה סה, ח.

¹⁷ עירובין סה, א.

¹⁸ אבות ד, כ.

¹⁹ וראה במעשה של רבי יהושע בן חנניה ובת הקיסר, תענית ז, א.

²⁰ איכה ב, א.

²¹ בבא מציעא פד, א.

²² אבות ב, א.

²³ עירובין סה, ב.

²⁴ יומא עו, ב.

שאפשר לתקן" (בלשון רבי נחמן מברסלב³⁰). זהו מסר מיוחד לבעלי תשובה, וכולנו צריכים להיות בעלי תשובה – לכל הפחות בנקודה אחת, שהרי "אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא"³¹.

לאחר שנפלנו ונכשלנו, עלינו להתעודד ולהאמין שאכן אפשר לתקן, לקום ולהתנער מתוך בטחון בה' – בטחון פעיל, אקטיבי, בכח שה' מעניק לנו. תוך כדי פעולת התיקון, צריכה ללוות אותנו קריאה לעזרת ה', כשאנו נזהרים שלא ליפול שוב בחטא – כמו התאנה שאם תזניח ליום אחד את הטפול בה ולא תשים לב להבשלתה, תמצא אותה למחרת כשהיא מתולעת... רק נִצָּר תִּאָּנָה [שומר ומצפה] יֵאָכֵל פְּרִיָּהּ³².

לאחר שעשינו תשובה, אנו יכולים לגלות, בזהירות ובסוד, שכנראה גם הכשלונות שלנו מתוכננים מלמעלה, באיזה-שהוא מקום עליון שמנקודת המבט שלו כל האירוע הוא **תואנה** (ככתוב אצל שמשון "ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא כי **תאנה** הוא מבקש מפלשתים"³²), מבלי לשלול את האחריות שלנו על בחירתנו החופשית. אכן, גם חטא אדם הראשון היה מכוון מלמעלה, "נורא עלילה על בני אדם"³³. הידיעה הזו מסייעת להתמודד עם משקעי העבר, כי בסופו של דבר הכל מה', והוא יכול לתקן את הכל.

במערכת שבע המדות, התאנה מקבילה למדת ה**נצח** – הכח לנצח את היאוש והחדלון, ולהגיע לקיום נצחי, כמו שאפשר לייבש את התאנה

ספירת התפארת אינה רק השלישית במספר (מתוך שבע המדות) אלא 'משולשת', מפני שהיא כוללת בהרמוניה את החסד והגבורה, "והחוט המשלש לא במהרה ינתק"²⁵ – וכך בתיאור המפורט (והראשון) של עץ הגפן בתורה נאמר "ובגפן שלשה שריגים"²⁶, כמו גם המבנה המשולש של האשכול, וכן ניתן לדרוש ג-פן – ג' פנים. התפארת מבטיחה יציבות ופיריון, עד לגילוי "תפארת ישראל" בביאת המשיח, "הרואה גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים, שנאמר 'אשתך כגפן פריה'. שִׁרְקָה, יצפה למשיח שנאמר 'אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתנו'"²⁷.

תשובת התאנה

תאנה אומרת "נִצָּר תִּאָּנָה יֵאָכֵל פְּרִיָּהּ"²⁸.

התאנה היא הפרי הראשון המוזכר בתורה. לאחר חטא אדם וחוה בגן העדן נאמר "וַיִּתְּפְרוּ עֵלֶה תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם תְּגָרִית"²⁹, ומפרש רש"י "עלה תאנה, הוא העץ שאכלו ממנו. בדבר שנתקלקלו בו נתקנו". מכאן שהמסר של התאנה הוא "אם אתה מאמין שאפשר לקלקל, תאמין

²⁵ קהלת ד, יב.

²⁶ בראשית מ, י.

²⁷ ברכות נז, א. לפי האר"י (הנ"ל הערה 10), הגפן היא כנגד הדעת, שהיא "נשמת התפארת". הדעת היא התקשרות לאמת שאינו מכזב לעולם, אינו מפיל נפלים, וכן משיח הוא סוד הדעת של כלל ישראל. היין קשור לדעת, "יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו" (מגילה טז, ב), "חמרא וריחני פקחין" (יומא עו, ב). וכן עץ הדעת, "אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה" (ברכות מ, א).

²⁸ משלי כז, יח.

²⁹ בראשית ג, ז.

³⁰ לקוטי מוהר"ן תנינא קיב. וברמז: **נחמן** בנימטריא **נצח** (כמו שיוסבר שהתאנה כנגד הנצח), שכן רבי נחמן מברסלב מחדיר את התודעה הזו שתמיד "אפשר לתקן".

³¹ קהלת ז, כ.

³² שופטים יד, ד.

³³ תהלים סו, ה, כפי שנדרש בתנחומא פרשת וישב, ד. וראה באריכות בספר הטבע היהודי עמ' קלח ואילך.

שם נמצא איתנו הקב"ה, "וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּחֱדָ" ³⁷. התודעה הזו תומכת וסומכת אותנו גם בימים הכי חשוכים, ויכולה להפוך את הדם האדום לעסיס רמונים משיב נפש.

בשבע המדות, הרמון מקביל לספירת ההוד, הקשורה פעמים רבות לנפילה וריחוק, "והודי נהפך עלי למשחית" ³⁸ (ואז ההוד נהפך לדוה, "כל היום דוה" ³⁹, כדס הנדה הנקראת 'דוה'). ספירת ההוד היא בת זוגה של ספירת הנצח, והפנימיות שלה היא מדת התמימות, ההוריה והבטחון הסביל, בהכרה שגם אם נראה שנפלתי והתרחקתי הרי באמת הכל מושגח ומלא בנוכחות ה'.

חכמת הזית

אילנות שבשדה אומרים "אָז יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְפָּנֵי ה' פִּי בָא לְשִׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ" ⁴⁰.

לזית אין אזכור מיוחד בפרק שירה, ולכן נתבונן לכבודו בשירה הכוללת של העצים, "אילנות שבשדה". המסר של הזית הוא: היה חכם. נהל את מעשיך בצדק ובמשפט, "לְשִׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ", ואז תגיע לשמחה, "ירננו עצי היער".

הזית נקרא על שם השמן, "זֵית שֶׁמֶן". שמן הזית מסמל את החכמה: השמן מאיר והחכמה מאירה, "חִקְמָת אֶדָם תֵּאִיר פְּנֵיו" ⁴¹; השמן צף על המים והחכמה מתנשאת מעל המציאות; השמן מפעפע בכל מקום והחכמה חודרת לכל הפרטים. לכן "הרואה שמן זית בחלום יצפה

ולשמור אותה לזמן ארוך, וכן "הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו" ¹¹ – כאשר הפנימיות של ספירת הנצח היא מדת הבטחון, שבכחה מאמינים שאפשר לתקן.

מלאים זכויות כרמונים

רמון אומר "כָּפְלַח הָרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ" ³⁴.

הפירוש הפנימי של שירת הרמון יוצא מדברי חז"ל "הרואה רמונים בחלום... אם עם הארץ הוא יצפה למצוות, שנאמר 'כפלח הרמון רִקְתָּךְ'... אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרמון" ¹¹ (ומכאן גם המנהג לאחל בסעודת ראש השנה על הרמון, "יהי רצון... שירבו זכויותינו כרמון").

הרמון מוביל להתבונן שגם במקום הנראה ריק מנוכחות אלוקית הריק אינו מוחלט, כי באמת הקב"ה נמצא בכל מקום, "לית אתר פנוי מיניה [אין מקום פנוי ממנו]" ³⁵, וגם 'הצמצום' באור האלוקי אינו כפשוטו. אמנם האמת הזו נכונה תמיד, אבל אצל היהודי ("ריקנים שבך", בישראל) היא יכולה להתגלות, ואם רק נביט נכונה נראה ממש איך כל יהודי הוא רמון שופע זכויות.

אין צורך, ולא רצוי, לחפש אנשים אחרים הנראים ריקנים. במקום מסוים, ובמציאות מסוימת, כולנו חשים ככלי ריק... הרמון הוא בן הזוג של התאנה, כמו שהביאו המרגלים "מן הרמונים ומן התאנים" ³⁶: התאנה העניקה לנו בטחון פעיל לקום ולתקן, ואילו הרמון מעניק לנו בטחון סביל (פאסיבי), לדעת שגם באותו מקום בנפש שבו אנו חשים ירידה וריחוק – גם

³⁷ תהלים קלט, ח.

³⁸ דניאל י, ח.

³⁹ איכה א, יג.

⁴⁰ דברי הימים א' טז, לג.

⁴¹ קהלת ח, א. והשוה לפסוק "לְהַצְהִיל פְּנִים מִשֶּׁמֶן",

תהלים קד, טו.

³⁴ שיר השירים ד, ג.

³⁵ תקוני זוהר צא, ב.

³⁶ במדבר יג, כג.

ומסוכנת, כפירה בכך שה' מתערב במציאות, מבדיל בין טוב לרע ובוחר באנשים מסוימים לתפקידים מסוימים. הנטייה ל**תקתקה** קודם זמנה היא אחת הטעויות הגדולות בהיסטוריה האנושית. לא הכל פְּלִילָה אחידה ומתוקה של דבש.

אבל אחרי שעוברים את ההבדלה הרצויה, בין צדיק לרשע, "בין קודש לחול, בין אור לחשך ובין ישראל לעמים"⁴⁶ – אפשר להגיע להמתקה מתוקנת, כהדרת הבעל-שם-טוב⁴⁷ שכל תהליך מתוקן מתחיל בהכנעה ("אני לא בסדר"), ממשיך בהבדלה ("יש בי חלק טוב"), ורק בסוף מגיע להמתקה ("הכל לטובה"). לאחר שעברנו את הזית המר והחכם, שאינו מטשטש בין טוב ורע, אור וחושך, מר ומתוק – אנו יכולים להגיע אל התמר המתוק, ומגלים שבאמת "לא יִדַּח מִמְּנוּ נֶדַח"⁴⁸, "יְעַמְּךָ כָּל־מִצְדִּיקִים לְעוֹלָם יִישׁוּ אָרְץ"⁴⁹, וכל יהודי הוא ממש יהלום (גם בגימטריא: כל יהודי = יהלום). זהו סוד התמר – תם מר, תמה המרירות והכל הפך לדבש מתוק⁵⁰. "הרואה תמרים בחלום תמו עונותיו שנאמר 'תם עונך בת ציון'"¹¹.

ואל תשכחו ברכה אחרונה.

למאור תורה, שנאמר 'ויקחו אליך שמן זית זך'¹¹.

היחס בין הזית לשמנו הוא בין שכחה לזכרון, "כשם שהזית משכח לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית משיב לימוד של שבעים שנה"⁴². בכח חכמת התורה, אפשר לברור מה לזכור ומה לשכוח: במקום לצבור המון מידע סתמי (המצוי בשפע ובהישג-יד בעידן האינטרנט), ואף מיותר ומזיק – עלינו לכוון במודע את התודעה שלנו, לשכוח את הדברים המרים (כמו פרי הזית המר) ולזכור את הדברים המאירים. המבט הזה נכון גם ביחס לשיפוט המציאות כולה, "לשפוט את הארץ", וכך מתקבלת תמונה נכונה ומשמחת של העולם "אז ירננו עצי היער".

במערכת המדות, הזית מקביל לספירת היסוד, "וצדיק יסוד עולם"⁴³. המדה הפנימית של היסוד היא האמת (במובן להגשים ולאמת), ולכך נצרכת חכמה מאירה ומבררת, כמו יוסף הצדיק דמות החכם-המגשים, הפותר חלומות ומצליח לנהל את העולם...

צדיקים מתוקים

תמר אומר "צדיק פְּתָמָר יִפְרַח פְּאָרְז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה"⁴⁴.

בסיום המתוק אנו מגלים שכל היהודים הינם צדיקים מתוקים, ממש כדבש תמרים. כך עולה במיוחד לפי דברי האר"י הקדוש שהפסוק "צדיק פְּתָמָר יִפְרַח" רומז בסופי התבות לקרח שיתוקן לעתיד לבוא. קרח טען "כָּל הַעֲדָה כָּל־מִצְדִּיקִים יִשְׁתַּחֲוּ אֵלֵי" :⁴⁵ בשעתה היתה זו טענה חמורה

⁴⁶ נוסח ההבדלה.

⁴⁷ כתר שם טוב אות כח. ראה דוגמא בהרחבה בספר להפוך את החושך לאור.

⁴⁸ לפי שמואל ב' יד, יד.

⁴⁹ ישעיהו ס, כא.

⁵⁰ על התמר ראה עוד בספר הממד הפנימי לפרשת וישב.

⁴² הוריות יג, ב.

⁴³ משלי י, כה. היסוד כולל ומכנס את המדות שמעליו, "כי כל [=יסוד] בשמים ובארץ", ולכן מתאים ששירת הזית מופיעה בתוך השירה הכללית של האילנות.

⁴⁴ תהלים צב, יג.

⁴⁵ במדבר טז, ג.

מוצאי י' שבט ע"ז - ירושלים

פרצוף המשיח

שיעור חדש שבט באנגלית

פרצוף תכונות המשיח | כתר: הפלאת המשיח - נושא הפכים ו"מורח ודאין" |
חכמה: אבחון שרש הבעיה | בינה: הכלה אמהית | דעת: המשיח יודע את כל
הנשמות | חסד: האהבה המרפאת של המשיח | גבורה: אומץ הלב של המשיח |
תפארת: יפי המשיח (מוטציה חיובית ומושכת) כשמלמד תורה | נצח והוד:
חריצות והתמדה | יסוד: נאמנות | מלכות: שפלות, שיקוף והשתקפות

התבוננות בפרצוף – תפלה לגילוי המשיח

הכללי וניצוץ משיח שבכל אחד

צריך להתבונן בכמה וכמה תכונות שביחד יוצרות במודעות שלנו תמונה של המשיח, דמות לה אנו מצפים. כמו תמיד, המבנה שנשתמש בו בהתבוננות שלנו הוא מבנה עשר הספירות, ערוצי האור בהם ה' ברא את העולם, כמו שהן משתקפות ומתבטאות בנשמות שלנו. בכל נשמה יש עשר ספירות, עשרה כחות. לכל ספירה יש תכונות יחודיות וכולן משתלבות ומתכללות יחד לאישיות אחת. אני מקוה שלכל אחד יש איזו הכרות עם הספירות, שמות הספירות ואיך הן מתגלות. נדבר על כל ספירה בפני עצמה ואיך היא משתקפת בדמות האידיאלית של משיח כפי שהיא מופיעה בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה ובמיוחד בקבלה וחסידות.

ההתבוננות בכל אחת מהספירות שנדבר עליהן כעת, כחלק מהנסיון לצייר את המשיח בראש ובלב שלנו – התבוננות שניתן לערוך בכל יום בחיינו – היא תפלה להופעת משיח ולהופעת ניצוץ משיח בתוכנו. כך שכל אחד מהדברים שנדבר עליהם מופיע באופן מסוים,

א. פרצוף תכונות המשיח

י' שבט – יום להתבונן במשיח שבדור

ערב טוב כאן בישראל ובקר טוב וצהריים טובים באמריקה. שמענו כרגע שכעת בישראל נכנסנו ל-י' שבט, היארצייט-הילולא של הרבי הקודם מחב"ד ומתוך כך יום התחלת הנשיאות של הרבי האחרון.

בכל דור יש דמות שהיא הרבי של הדור, כמו משה רבינו. כתוב בזהר ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" – נשמת משה מתפשטת, חוזרת ומופיעה בכל דור. כל פעם שאחת ההופעות של משה רבינו מסתלקת ועוזבת אותנו, מיד, באותו רגע יש ממלא מקום של הרבי שמופיע וממשיך את הנהגת הדור לקראת הגאולה וביאת המשיח. בכל דור המשה שבדור הוא בעל המשיח-בכח של הדור. כאשר הדור זוכה והזמן לגמרי בשל – אנחנו לא יכולים לדעת מראש, אבל עלינו לעשות ככל שביכולתנו להיות מוכנים להתגלות הרבי של הדור כמשיח של הדור ושל כל הדורות. מתוך המחשבה הזאת חשבנו שראוי שנדבר היום על המשיח שבדור.

ומעבר למה שאני יכול להשיג, וגם הקרוב הכי קרוב שיכול להיות, יותר גם מאבא שלי ואמא שלי. אבא ואמא הן שתי הספירות הבאות בעץ החיים, חכמה ובינה, ויש משהו בכתר שיותר קרוב אלי אפילו מאבא ואמא.

"מורח ודאין" – החוש של הכתר

האם אפשר לומר עוד משהו על הפלא של האישיות הזו, משיח? כשפונים לחז"ל הם מסבירים, לפי פסוק בישעיהו, שלמשיח יש תכונה מאד מיוחדת, תכונה כל כך יסודית למשיח שלפיה נוכל לזהות אותו – המשיח הוא "מורח ודאין". הפסוק הוא: "והריחו [לשון ריח] ביראת הוי' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח". הריח הוא ביטוי לכך שיש לו רגישות על-טבעית כדי לחוש להבחין באנשים שבאים לפניו. הוא לא צריך לראות אותם ולא לשמוע מה שהם אומרים כדי לדעת את האמת ולשפוט ביניהם. חז"ל אומרים שאם יופיע משהו שיכול לשפוט על פי הריח זהו סימן מובהק להיותו משיח.

בקבלה חמשת החושים מקבילים לספירות – ריח בכתר ("והריחו ביראת הוי' וגו'"), ראייה בחכמה ("ולבי ראה הרבה חכמה"), שמיעה בבינה ("אזן מלין תבחין"), טעם בדעת ("טעם ודעת") ומשוש בחסד וגבורה (ידים). הספירה הכי גבוהה, הכתר העל-מודע, שייכת לחוש הריח. ברור שהתכונה הזו של "מורח ודאין" אצל המשיח שייכת לכתר. הרגישות העל-טבעית הזו מאירה ומחדירה בנו תחושת הפלאה הכי גדולה. כך חז"ל אומרים, שזו המדרגה הכי גבוהה שאפשר לבטא, שאדם יכול לשפוט, לדון ולהרגיש רק לפי חוש הריח. אם כן, כתר הוא תחושת ההפלאה של הנשמה הזו שמופיעה לנו.

חכמה: אבחון שרש הבעיה

השלישיה הבאה – חכמה, בינה, דעת – הולכת יחד. יש משהו משותף, שכולן כחות

גם אם בקטן, בתוך כל אחד מאתנו. על ידי שנגלה את ניצוץ המשיח שבנו, ונגיע למסה קריטית של אנשים שמגלים את הניצוץ בתוכם, המשיח השלם יופיע.

כתר: הפלאה המשיח - נושא הפכים ו"מורח ודאין"

המדרגה הראשונה היא הכתר. הכתר הוא העל-מודע של הנשמה. יש שלשה ראשים לא-מודעים, שבלשון החסידות נקראים אמונה, תענוג ורצון – הכל בעל-מודע. כשמדברים על הכתר, בכלל, משתמשים בקבלה ובחסידות במלה 'הפלאה'. להסתכל על אדם ולראות הילה של פלא סביבו – התחושה הזו של הפלא היא הכתר של הנשמה שלו, הכתר של האישיות שלו. שוב, הדבר הראשון הוא תחושה של הפלאה. כשמסתכלים על המשיח רואים מישהו הכי מופלא ונפלא שאפשר לדמיין.

הכי קרוב והכי רחוק

מה אפשר לומר על הפלאה? אמרנו קודם שהרבי הוא המשיח שבדור. החסיד ביחס לרבי שלו מרגיש שמחד הרבי הוא הכי רחוק ממני שאני יכול לדמיין ובו-זמנית הוא האיש הכי קרוב אלי בעולם. אין עוד אף אחד יותר רחוק ממני מהדמות המופלאה הזו ובו זמנית אין מישהו יותר קרוב אלי, שאני יותר מזדהה איתו, מאשר הדמות המופלאה הזו. זה עצמו הפלא הגדול, איך הוא יכול להיות רחוק וקרוב בו זמנית.

בכל יהודי, ובפרט במשיח, משתקפות תכונות אלקיות, לכל יהודי יש נפש אלקית. אחד הדברים שאנחנו אומרים על ה' שהוא מקיף (טרנסצנדנטלי) ופנימי (אימננטי) בו-זמנית. להתדמות לה', שהוא מקיף ופנימי, זה במלים אחרות להיות הכי רחוק והכי קרוב בו-זמנית. זו ההתגלות האולטימטיבית של המשיח, וזהו פלא, כי פלא אמתי הוא פרדוקס, נשיאת הפכים. שני ההפכים הם שהוא מקיף, מעל

הקבלה. החכמה היא תכונה של אבא, האבא הוא הכח של הסתכלות פנימית, הארה, הוא הנשמה המבריקה. אבל אמא מכילה-חובקת את הילדים ברחם ואז היא מכילה את כל המשפחה, את בעלה והילדים, בבית. האמא היא "בית" ובית הוא מושג של הכלה. להבין פירושו להכיל.

אחד ההסברים של משיח שייך לשמחה – **משיח** אותיות **יְשִׁמַח** (בעצמו) ו**יְשִׁמַח** (אחרים). בקבלה וחסידות הכח לצאת מעצמך אל הזולת ולחבק אותו – לא רק פיזית, אלא בהבנה פנימית – תלוי בכח פנימי של שמחה. שמחה מאפשרת להכיל. כשאדם מלא-שמחה, כמו בחתונה, הוא מכיל ומקבל כל אחד כפי שהוא.

עוד דרך לדבר על הבינה של המשיח היא שהוא מי שמסוגל לראות אותי כפי שאני ולקבל אותי כפי שאני. אתה לא יכול בו-זמנית להיות מאד בקורתי כלפי הזולת ולחבק אותו בשמחה מתוך כך שאתה מקבל אותו כפי שהוא. האבא רוצה לתקן את הילדים, הוא צריך להאיר את הבעיה כדי לתקן אותה. אבל האמא מקבלת את כל אחד מהמשפחה כפי שהוא. אלה שני כחות, הכח לאבחן-להאיר את המציאות והכח להבין-להכיל אותך כפי שאתה. יש בבינה גם כח של שיפור (סוד השופר בקבלה – עליו נאמר "שפרו מעשיכם" – שייך לספירת הבינה-אמא), אבל השיפור מתחיל מכך שאני מקבל אותך כפי שאתה, מבין ומכיל אותך איפה שאתה נמצא.

דעת: המשיח יודע את כל הנשמות

יחוד הנשמות

התכונה הבאה של הנשמה היא דעת. כמו שהמשיח שאנו מתבוננים בו הוא הכי חכם ובעל ראייה פנימית-חודרת, יש מלה נוספת, יצירתיות (creativity), בעל נשמה הכי יצירתית, והכי מבין, הוא גם הכי בר דעת. הדגש הוא לא על הידיעות של המשיח, הוא לא

שכליים, אבל יש משהו יחודי לכל אחת מהן. נאמר שהמשיח צריך להיות האדם הכי חכם, הכי מבין והכי בר-דעת, אבל צריך לנסות להתבונן קצת יותר טוב מה המשמעות של האדם החכם בעולם, האדם הנבון בעולם והאדם הכי בר-דעת.

ידיעת המחלה – חצי תרופה

להיות חכם פירושו להיות בעל חוש מאד עמוק בהסתכלות פנימית אל תוך המציאות, לתוך אנשים אחרים. להיות חכם פירושו להיות גאון-יצירתי (ingenious), להיות מסוגל לראות את שרש הבעיה ולדעת איך לפתור אותה. חכם הוא פותר-בעיות. זו תכונת החכמה ואנו מצפים שהיא תתגלה בציור האידיאלי של משיח שאנו מנסים כעת לצייר. רופא טוב צריך לדעת לאבחן את המצב. לפעמים אדם יכול ללכת להרבה רופאים טובים שלא מוצאים את הבעיה. ידיעת המחלה היא כבר חצי תרופה.

בקבלה החכמה נקראת "ראשית הגילוי" ומדמים אותה לברק המבריק על השכל. לאדם חכם קוראים 'מבריק', בחור-מבריק. מצפים שהמשיח יהיה האדם הכי מבריק בעולם. כשיש פנס בנשמה שלך אתה יכול מיד להאיר את מה שצריך לגלות. אם מדובר במחלה זו יכולת להאיר על שרש המחלה. כשמאירים-חושפים את שרש הבעיה, כפי שאמרנו, זו כבר חצי רפואה. לחצי השני נגיע בהמשך. משיח צריך להיות מישהו שמסוגל להאיר את המציאות.

בינה: הכלה אמהית

המדרגה הבאה היא בינה. אם אני אומר שמישהו מבין אותי, מה כוונתי? אנשים מחפשים להתחתן, איך מזהים את הנשמה התאומה? הביטוי הראשון הוא ש'הוא/היא מבינה אותי'. מה זאת אומרת להבין אותי? במלים אחרות, להבין אותי פירושו להכיל אותי – הבנה היא הכלה. הבנה-הכלה היא תכונה אמהית כי הבינה היא הכח של אמא לפי

הניגון של כל נשמה

משיח הוא הנשמה הכי יודעת בעולם. כמוכּן שהוא גם יודע הרבה אנשים. הרבי ידע אלפי ועשרות אלפי אנשים אישית וזכר כל דבר עליהם. יש לו מח על-אנושי, אבל איך הוא יודע את האנשים? כי באמת היה אכפת לו מהם. האכפתיות היא אמפטיה. המשיח ידע את כולנו, כמה שנשמה של אדם יכולה לדעת בגבולותיה. המשיח הוא לא אלקים, הוא לא אין-סופי, אבל הוא מעל ומעבר לגבולות האנושיים המוכרים לנו, במיוחד בתחום הזה של ידיעת הרבה נשמות.

על משה – משיח הוא משה האולטימטיבי – כתוב שהוא ידע את כל ששים ריבוא נשמות ישראל, שרשי נשמות כל ישראל, והיה מסוגל לשיר את השיר היחודי והאישי של כל אחת מהנשמות. לשיר את השיר שלך פירושו לדעת את הנשמה שלך. לכל נשמה יש שיר. משיח הוא גם סופר-מוזיקאי, הוא יודע את הניגון של כל נשמה ויכול לשיר לה את הניגון המיוחד שלה.

חסד: האהבה המרפאת של המשיח

אלה שלשת הכחות של השכל. כעת נפנה אל הלב. שלשת הכחות העיקריים של הלב הם חסד, גבורה ותפארת. הם מקבילים לשלשת האבות – אברהם, יצחק ויעקב.

כח הריפוי של האהבה

ראשית, והכי ברור, המשיח צריך להיות הנשמה הכי אוהבת בעולם. הוא אוהב את כולנו. קודם דברנו על כחות אינטלקטואליים עמוקים, וכאן מדובר על רגש פשוט וטהור, אהבה טהורה. האם האהבה עושה משהו? כאשר מישהו אוהב אותך הוא נותן לך, מה שיש לו לתת ולהעניק (אברהם, איש החסד, נקרא "האדם הגדול בענקים" – במעניקים).

מחשב-על שיודע הכל. הוא יודע מה שהמחשב לא יכול לדעת. מה המחשב לא יכול לדעת? הוא לא יכול לדעת אותך.

דעת בעברית היא הכח לחבר שתי נשמות יחד – כח היחוד. כך מופיעה הדעת בתחלת התורה, "והאדם ידע את חוה אשתו". דעת היא אמפטיה, השרש, הכח הבסיסי, של חמלה והבנה ביחס לעוד נשמה. לדעת אותך היינו למקד את עצמי לתוכך ולהביא אותך לתוכי. לא רק לחבק אותך, הכי קרוב שאפשר, אלא להתייחד איתך ממש. חז"ל אומרים שבינה ודעת תלויות זו בזו, "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת", אך הן לא זהות. לדעת אותך פירושו להתאחד איתך, להתקשר איתך. אם אמרנו קודם שההכלה היא לקבל אותך כפי שאתה ובשמחה, דעת היא הכח לחבר את עצמי, כפי שאני, אליך, כפי שאתה. החבור הזה יכול להיות כה חזק וטעון עד שהוא נושא פירות, מוליד ילדים. אם אני באמת יודע אותך אני מתחנן אותך ומכח זה באה הולדה.

להכנס להריון מהמשיח

כשמדמיינים את נשמת המשיח – זהו איש שיודע כל אחד. התכונות שאנחנו מנסים להסביר מובנות למי שהיה קרוב לרבי. הרבי יודע אותי – הוא מאיר אותי, הוא מכיל אותי, אבל לדעת אותי זה משהו נוסף. לדעת אותי פירושו לעבר את נשמתו בי, לשים חתיכה ממנו בתוכי, להחדיר טפה ממנו לתוך הלב שלי, וכך אני נעשה מלא בנוכחות שלו בקרבי.

רבי נחמן אמר שכאשר הוא מספר סיפורים השומעים שלו 'נכנסים להריון' מהסיפורים. צדיק אמתי, וכך ודאי המשיח, לא רק מלמד תורה תיאורטית. הוא מסתכל בעיניך והמלים שיוצאים מהפה שלו מפרות את הלב שלך, כי הוא יודע אותך. קודם הוא יודע אותך כפי שאתה ואחר כך הוא יודע אותך ונעשה יחוד.

יצטרך קודם כל לעורר ולהחזיר את עם ישראל ללכת בדרך התורה, אבל הדבר הבא שהוא אומר שמשיח יעשה הוא שילחם מלחמות ה', מלחמת עמלק, האויב המושבע של עם ישראל והאויב של כל האנושות, וזאת בזכות האומץ שלו, הגבורה שלו. מי שיש לו הכי הרבה אומץ להלחם במי שמונע מליישם את השלבים המעשיים המובילים לגאולה, הוא ניצוץ משיח. המשיח הוא המושיע את עם ישראל ואת האנושות כולה מכל צר ואויב המתיצב לנגד, מבפנים (בתוך הנפש פנימה, היצר הרע, הנחש הקדמוני שבלב) ומבחוץ.

תפארת: יפי המשיח (מוטציה חיובית ומושכת) כשמלמד תורה

היפי הכולל והמושך של המשיח

הדבר הבא הוא תפארת. משיח צריך להיות הנשמה הכי יפה. מה זה אומר להיות יפה? לא רק יפי גשמי – הוא יהיה יפה, אבל זו לא תמצית היפי. מה יפי אומר? יפי הוא היכולת לכלול את כל הגוונים של המציאות, שאינם זהים, וליצור ביניהם מיזוג יפה ומפואר. כמו שילוב של צבעים, או שילוב של צלילים במוזיקה, שיש בו יפי, הרמוניה, פאר ושלמות. על היפי של המשיח כתוב "מלך ביפיו תחזינה עיניך", הנביא אומר שכולנו מייחלים לראות את היפי מעורר-ההשראה של המשיח. בקבלה התפארת עולה עד לכתר, העל-מודע, הפלא של המשיח. היפי של המשיח מעורר בכולנו השראה להיות כמוהו. יפי מושך, אנשים נמשכים ליפי, ויפי מעורר השראה להתדמות לו. כמו שאמרנו קודם שהמשיח רוצה להתדמות לה', בכתר שלו, בתפארת המשיח מעורר בנו רצון להתדמות אליו – הוא אדם שאתה רואה ואומר שאני רוצה להיות כמו הנשמה הגדולה הזו, זהו היפי של הנשמה.

אבל עצם כח האהבה לנשמה אחרת פועל. מה הוא עושה? קשור למה שאמרנו קודם, בעץ החיים ספירת החסד נמצאת בצד ימין, בדיוק תחת החכמה. היכולת להאיר-לאבחן את המחלה היא החכמה ואמרנו שהיא חצי רפואה. מהו החצי השני של הרפואה? הכח של האהבה.

איך אני יודע שהאהבה מרפאת? כי כתוב על אברהם, שיש לו כח לרפא באהבה ובתפלה שלו. יש לו אהבה לכל האנושות, גם למי שלא מתנהג אליו כראוי. אבימלך היה מלך הפלשתים באותו זמן, הוא לא היה טוב אליו, אבל בסופו של דבר כשהוא וכל בני ביתו נעשו חולים כי הוא לקח את שרה אמנו, וכאשר הוא החזיר את שרה לאברהם – שהוא התגלמות האהבה – אברהם התפלל עבורו באהבה ושם מופיע לראשונה שרש **רפא** בתורה, שה' ריפא את אבימלך ואת כל ביתו בזכות אברהם. שוב, אהבה היא כח לרפא. משיח בא לרפא את חוליי האנושות, מחלות גשמיות ומחלות רוחניות, והכח הזה בא מאברהם, כח האהבה.

גבורה: אומץ הלב של המשיח

הכח הבא בכחות הלב הוא גבורה. יש מלה נרדפת לגבורה, שנשתמש בה בציור הדמות האידיאלית של הרבי, הדמות האידיאלית של משיח – אומץ (courage). עד עכשיו היו רעיונות מאד נחמדים, כעת מגיעים למושג של כח, תכונה של אופי חזק. מתי אתה צריך להפגין אומץ? כשמשיהו מתנגד לך. כשמשיח יבוא עדיין תהיה התנגדות, הוא עדיין צריך להיות במאבק עד שינצח ויהרוג את השטן, הנחש הקדמוני, האחראי על החטא הקדמון של האנושות, שמתבטא בכל הבחינות של החברה האנושית.

משיח יצטרך להיות הנשמה הכי אמיצה בעולם כדי להתגבר על אויביו. דבר מאד פשוט שהרמב"ם אומר שכאשר משיח יופיע הוא

יפי המשיח בלימוד התורה

ספירת התפארת היא גם העמוד של התורה ובפרט הכח ללמד תורה. אחד הדברים שכתובים על משיח שהוא גדול המורים בכל הדורות, המורה האולטימטיבי. לאיפה שייכת תכונה זו בעץ הספירות? לספירת התפארת. כשאנו אומרים שאנו מאחלים לעצמנו שהמשיח יתגלה והעינים שלנו תראינה את יפיו של המשיח, למה בפרט אנו מייחלים? היפי של המשיח מתגלה במיוחד כשהוא מלמד. יש משהו בכך שהחסיד רואה את הרבי מלמד – שבלימוד שלו מופיע כל היפי שלו. זה כי תפארת הוא הקו האמצעי של עץ החיים, זהו הענין של התורה, והאמצע כולל ומחבר את כל הגוונים והצלילים, כפי שאמרנו. היפי שלו מופיע במיוחד כשהוא מלמד תורה.

השתקפות יפי המשיח במקדש

הפסוק אומר "כתפארת אדם לשבת בית". לאחר קירוב עם ישראל לתורה (חסד) ומלחמת עמלק (גבורה), התפקיד הבא של מלך המשיח לפי חז"ל (וכפי שכותב הרמב"ם) הוא בנין בית המקדש במקומו. בית המקדש הוא הבית המפואר ביותר בעולם, הבית שבו מתקיים "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". ה' שוכן גם בתוך הבית הפיזי וגם – בזכות בנין בית המקדש והעבודה שבו – בתוך נקודת הלב (נקודת התפארת) של כל אחד ואחת מישראל. במדה מסוימת יפי בית המקדש הוא הוא יפיו של מלך המשיח בהתגשמות פיזית העומדת לעד (לקמן נראה שלפי הפשט מלך המשיח עצמו הוא בן אדם שיחיה וימות), ומזה מובן ביותר את פסק ההלכה של הרמב"ם "משיח בונה מקדש", משיח ולא אחר, היות שכל ענין בית המקדש הוא לשקף בעולם את יפיו של מלך המשיח וממילא עליו דווקא לבנות אותו (עם חוש האסטטי שלו).

מוטציה חיובית

אפשר לומר משהו נוסף על תפארת? כמו שאמרנו קודם, משיח הוא לא ה'. לכל אחד מאתנו יש ניצוץ אלקי בתוכו, "חלק אלוך ממעל ממש". אבל כן אפשר לומר על משיח – במושג שלקוח מבילוגיה, מתיאורית האבולוציה – שמשיח הוא משהו חדש, מוטציה חיובית, דילוג קוואנטי של האנושות למקום חדש. אפשר לומר שמין חדש של האנושות מופיע במציאות. איך תיאורית האבולוציה מסבירה מוטציה חיובית? מוטציה חיובית היא מוטציה יפה. מה זאת אומרת שהיא יפה? שהוא מושכת. מוטציה חיובית היא כה יפה עד שהמין השני רוצה להתחבר אליה ולהוליד תולדות ממנו. זו דרך לדמיין את המשיח, משיח הוא מוטציה חיובית כל כך יפה שכולם יתאהבו בו, ירצו להתייחד איתו, כולם ירצו להוליד ילדים ממנו, ילדים שיהיו כמוהו. כל אלה תכונות של התפארת.

נצח והוד: חריצות והתמדה

המשיח – איש של עבודה קשה

שני הכחות הבאים בלב באים ביחד, נצח והוד. אלה כחות הנפש שמופיעים בפעולה, כחות המעשה. הרגשות הקודמים היו מדות הלב. אבל כשאדם צריך לפעול הוא זקוק למוטיבציה רגשית מסוג אחר. שני הכחות נצח והוד הם כמו שתי רגלים, שיכולות לתפקד רק יחד.

כמה אנשים אוהבים לצייר לעצמם את המשיח כאיזה סופרמן. אמרנו שהוא מוטציה חיובית, אבל יחד עם זה הוא לא סופרמן. קודם אמרנו שהמשיח הוא לא ה', וכעת אומרים שהוא לא סופרמן. מה הכוונה? כמה שהמשיח יהיה גדול הוא לא אחד שמופשט בהנהגה בדרך הטבע, הוא לא סומך על נסים בלבד. משיח בעצמו הוא פלא מהלך, נס מהלך, אבל בפעילות שלו לתיקון העולם, עד גאולת העולם

והוא גם "בר נפלא", הוא עלול ליפול. הוא לא ה', לא סופרמן ולא קוסם. העובדה שהוא אדם מאד פרקטי שייכת לספירות נצח והוד.

יסוד: נאמנות

אחר כך באה ספירת היסוד. היסוד בלב מאד דומה לדעת במח, כי זהו כח של חבור. תכונת היסוד, כאשר מתייחסים לציור השלם של המשיח, היא הנאמנות. נאמנות כמו בין איש לאשתו, מסירות ומחויבות. המשיח מסור ומחויב ליעוד שלו, לגאול את האנושות. כמה שהוא מאד פרקטי וחרוץ ומתמיד, כמו שהסברנו, כשמגיעים ליסוד מופיעה התגלמות המסירות לשליחות והנאמנות לכל אחד מאתנו. בדעת הוא יודע כל אחד מאתנו וביסוד הוא לא יאכזב אף אחד מאתנו, כי הוא נאמן לכל אחד מאתנו. אתה יכול לסמוך על המשיח שהוא לא יאכזב אותך. חסידים נוהגים לומר, "הרבי הבטיח הרבי יקיים". בקבלה, נצח והוד הם הכחות המבטיחים בנפש ואילו היסוד הוא הכח המקיים. זו תכונת היסוד של המשיח.

מלכות: שפלות, שיקוף והשתקפות

שפלות המלך – מקור הכריזמה שלו

האחרונה בספירות היא מלכות. מה זה אומר כשמסתכלים על תמונת אישיותו של המשיח? המלכות היא הקרבה והדמיון שלו לדוד המלך, שהמדה העיקרית שלו היא שפלות, "והייתי שפל בעיני". מלכות, סיום הספירות, משקפת את ספירת הכתר, שהרי "אין כתר אלא למלך". לכתר שייכנו את הפרדוקס של טרנסצנדנלי ואימנטי – מה שיוצר את תחושת ההפלאה – ואילו המלכות יותר קשורה לכריזמה.

למנהיג יש כריזמה מנהיגותית. יש כריזמה שקשורה ליפי – בקבלה התפארת קשורה למלכות – אבל יש עוד כריזמה מיוחדת של המלכות, ששונה מהכריזמה עליה דברנו קודם,

ובנין המקדש, הוא פועל דווקא בדרך הטבע, לא סומך על נסים.

כמה שהוא אישיות פלאית, בו זמנית הוא הנשמה הכי פרקטית בעולם (וזהו הפלא האמיתי שלו, מה שהוא נושא הפכים כנ"ל). הוא האדם הכי חרוץ, כמו שראינו אצל הרבי. משיח הוא איש-של-עבודה-קשה (hard-worker). יש מי שרואה את המשיח לא כסופרמן אלא כקוסם (magician), אבל משיח הוא לא קוסם, הוא לא משתמש בקסמים (חרוץ מאשר הקסם האישי שלו, מה שהוא מוצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם, וכמו שיתבאר עוד בספירת המלכות). אם אתה קוסם אתה לא צריך לעבוד קשה, אתה יכול לעשות הכל בקסמים. זה לא משיח. משיח הוא איש-של-עבודה-קשה, הוא קם מוקדם והולך לעבוד והולך לישון מאוחר ועובד קשה במשך כל היום.

נצח והוד – חריצות והתמדה מתוך הכרה

במגבלות

מה הם שני הצדדים של עובד-קשה? יש לכך שתי מלים שהשתמשו קודם באנגלית – הוא חרוץ (industrious) ומתמיד (diligent). החריצות היא שימוש בכל הכחות הפוטנציאליים. הוא מכיר במגבלות שלו ובמגבלות החברה שהוא בא לעזרתה. הוא מכיר במגבלות שלו תוך שהוא עושה ככל יכולתו להתגבר על מניעות ומכשולים ולהפיק את המירב שהוא מסוגל לו במסגרת המגבלות. זהו נצח, החריצות ככל יכולתו. ההכרה במגבלות שהחברה הנוכחית שמה לו והתמודדות עם המגבלות האלה זו ספירת ההוד.

יותר מזה, אולי היית מצפה שמשיח יחיה חיי נצח. תחית המתים היא השלב האחרון בגאולת העולם. אבל לפי הפשט, לפי הרמב"ם, משיח הוא בן תמותה, הוא יחיה וימות. המורשת שלו תמשיך לנצח, היא נצחית, אבל הוא בן תמותה

תכונות שונות ואפילו מנוגדות, שמצד אחד הוא שקוף ומגלה דרכו את ה' ומצד שני הוא ראי שכל אחד רואה בו את עצמו, וזהו החן שלו. זו הכריזמה האולטימטיבית של המלך, שהוא משקף את כולם באישיות שלו.

סיכום

בכך סיימנו לצייר את הציור של המשיח, שאנו מקוים שיבוא במהרה בימינו. ולסיכום:

כתר

הפלאת

המשיח,

"מורה ודאין"

בינה

הכלה אמהית

דעת

ידיעת כל

הנשמות

גבורה

אומץ

תפארת

יפי מושך

הוד

התמדה

והתמודדות

מתוך

המגבלות

יסוד

נאמנות

וקיום

מלכות

שפלות,

שקיפות

והשתקפות

חכמה

אבחון

שרשי

בעיות

חסד

אהבה

מרפאת

נצח

חריצות

וזה הכריזמה שבאה עם השפלות הקיומית. יש שני פסוקים במשלי, אחד אומר "אשת חן תתמוך כבוד" והשני אומר "שפל רוח יתמוך כבוד". מכך אני מבינים ששפלות רוח היא עצמה הכח של "אשת חן". הכריזמה של המלכות נקראת חן. היפי של התפארת נקרא פאר או יפי, "מלך ביפיו", אבל היפי של המלכות נקרא חן, והתורה מלמדת אותנו שהחן האמתי והקדוש בא עם שפלות.

המלך – שקוף (כדי לגלות את ה') ומשקף

(כל יהודי)

מה הפרדוקס שמופיע במלכות, בדומה לפרדוקס של הכתר? מצד אחד, השפלות של המלך מבטאת שהמלכות היא לא שלו אלא של ה'. בתורה המצוה של מינוי המלך היא "שום תשים עליך מלך". למה הכפילות של "שום תשים"? הזהר מסביר שקודם כל "שום לעילא", תמליך את ה', ואז "תשים לתתא", תמליך כאן מלך בשר ודם. תמליך את אותו אחד שיודע יותר מכל אחד אחר בעולם שרק ה' הוא המלך, שהאמת הזו משתקפת דרכו – את המלך האמתי לא רואים, הוא ממש לא כאן, הוא שקוף וה' מתגלה דרכו לעולם ועד. אם הוא 'שקוף' למלכות ה' אזי ה' מולך דרכו לעולם ועד.

המלכות דקדושה מעבירה ומשקפת בנאמנות את מלכות ה', ובו זמנית המלכות נקראת מראה – כשאתה מביט בראי אתה רואה את עצמך משתקף בו. כשכל אחד מתסכל במלך הוא רואה את עצמו משתקף במלך. אחת הנשמות בתנ"ך שמבטאת מלכות היא אסתר המלכה, הגיבורה של חג הפורים המתקרב אלינו. אסתר הסתירה את עמה ואת מולדתה, אף אחד לא ידע מאיזו אומה היא, וכל אחד שהסתכל עליה ראה אותה כאחת מהעם שלו. במלים אחרות, כל מי שהסתכל עליה ראה את עצמו. זו תכונה של המלך האמתי, שכל אחד רואה את עצמו בתוך המלך – המלך הוא רק ראי. אלה שתי

ב. שאלות ותשובות

משיח שמצפים לו לא יבוא – סוד הכתר

שאלה: האם הרב יכול לדבר יותר על הרעיון שמשיח יהיה משיהו בלתי צפוי אפילו שעברנו על כל התכונות שמצפים להן?

תשובה: התשובה לשאלה היא הכתר. כל ההיבטים שדברנו עליהם, אפשר קצת להזדהות איתם ולחפש אותם, אבל הפלא של הכתר עומד להיות הפתעה. זו שאלה מאד מתבקשת וטובה, אפילו חשבתי להתחיל את השיעור עם השאלה הזו. אדמו"ר הזקן אמר שמשיח שמצפים לו אף פעם לא יבוא ולמשיח האמתי אף אחד לא באמת מצפה, הוא הפתעה גמורה. זה הפלא של הכתר.

הנחש הקדמוני בדורנו

שאלה: הרב אמר שמשיח צריך להאבק בנחש הקדמוני. השאלה מיהו היום הנחש הקדמוני ומיהו היום עמלק?

תשובה: ענינו לשאלה זו קודם, כשאמרנו קודם שהאומץ של המשיח הוא לומר דברים שאינם פוליטיקלי-קורקט. מכך מובן שהפוליטיקלי-קורקט הוא האויב. איפה הוא מתבטא? בתקשורת של דורנו. הנחש הקדמוני הוא מי ששולט במדיה כעת, השולט באינטרנט, בכל המדיה, בכל החדשות – זהו הנחש הקדמוני. אם הנחש יעשה תשובה – הוא גם יכול לעשות תשובה – הוא יהיה שמש גדול של האנושות, כפי שהיה אמור להיות ביחס לאדם הראשון, ועדיין לו יש הזדמנות לעשות זאת. צריך אומץ כדי להלחם בנחש. כדי להלחם בנחש הזה צריך להיות גאון (ingenious), צריך להיות חכם-מבריק. כדי להלחם צריך להיות חכם. בקבלה כתוב שהשרש של החכמה הוא בגבורה של הכתר. שאלו איך משיח יעשה זאת? חוץ מחריצות ועבודה קשה צריך גאונות ויצירתיות. נתפלל לה' שיתן למשיח את החכמה כדי לנצח את הנחש.

משיח "מן חייא" ו"מן מתיא"

שאלה: האם עלינו לזהות את המשיח עם משיהו ספציפי? אם כן, האם הוא צריך להיות משיהו מהדור הזה או יכול להיות מהעבר?

תשובה: בגמרא מצאנו כתוב שאם משיח הוא מהחיים הוא זהו וזהו ואם מהמתים זהו וזהו. הדוגמה מהמתים שם היא דניאל איש חמודות והדוגמה מהחיים שם היא רבי, רבינו הקדוש. חכמים השאירו את זה פתוח... כשמנסים למצוא משיח שחי בדור צריך לעבוד קשה.

אומץ כנגד הפוליטיקלי-קורקט

שאלה: האם הרב יכול להסביר יותר על אומץ. ההגדרה הפופולארית של אומץ היא להרגיש את הפחד ולעשות זאת בכל זאת. איך להגיע למעין של האומץ בתוכנו?

תשובה: אומץ הוא היכולת לצאת מכל התבניות, לשחות נגד הזרם, לחשוב מחוץ לקופסא. האומץ לחלוק על משהו בשם האמת של ה'. אנחנו לומדים תורה, תורת אמת, כדי לקבל אומץ. אחת הסיבות ללימוד תורה לעומק היא כדי לקבל אומץ. התורה מלמדת את האמת והאמת בדרך כלל היא לא מה שהולך עם הדעה והאג'נדה הפופולארית. אדם שמדבר את האמת צריך אומץ. תמצית הכח של משיח היא שהוא דובר אמת. משיח הוא מנהיג – דבר (לשון דיבור), הדובר של הדור. הכח של מנהיג-דבר הוא לומר את האמת גם אם היא לא פוליטיקלי-קורקט. זה ביטוי פשוט לאומץ שצריך לקבל מהתורה. האומץ הוא לא רק לומר אלא להנהיג אנשים לפי האמת של התורה, וזה לא מה שתמיד פוליטיקלי-קורקט לומר ולעשות. הרבי אמר לומר גם מה שאינו פוליטיקלי-קורקט "באופן המתקבל", צריך לומר באופן שיתקבל באזניו ובדעתו של השומע.

רבי נחמן אומר שמשיח לא יירה כדור אחד, רק ברוח שפתיו.

הדרך הכשרה לגאולה

שאלה: יש היום כל מיני משיכות לדרכים ורוחניות, מדיטציה, מודעות, קבלה ומדיטציה יהודית. האם זו אופנה חולפת או חלק מבשורת הגאולה?

תשובה: אנחנו מאמינים שזה חלק מבשורת הגאולה, אבל צריך לעשות זאת נכון. לא ללכת אחרי יוגה ודברים זרים אחרים – זה לא בשבילנו וגם לא בשביל אומות העולם. בסופו של דבר כל העולם יתאהב בתורה וביפיו של המשיח והתורה החדשה שהוא יגלה לנו. כל הרוחניות נמצאת בתורה. יש נקודות של חכמה באומות, אבל לא דרך חיים רוחנית. התבוננות (מדיטציה) על פי קבלה וחסידות זו ההתחלה, והיא צריכה להתקדם ולהתעצם. כמו שאמרנו מקודם, כאשר תגיע מסה קריטית של עבודה רוחנית מתוקנת הגאולה תתגלגל מעצמה כמו כדור שלג.

נצח והוד – בטחון פעיל ובטחון סביל

שאלה: מה האיוון הנכון בין עבודה קשה וקידום חזון משיחי לבין ההשתלבות בהשגחה הפרטית ורצון ה'?

תשובה: זה בדיוק מה שאמרנו קודם על האיוון בין ימין ושמאל. איוון שייך למאזנים, שהן בקבלה כח הספירות נצח והוד. נצח הוא פעיל והוד הוא סביל. יש שאיפה – אני שואף, כולנו שואפים, משיח גם שואף – ופועלים לממש את השאיפה, זו פעולת הנצח, כח הבטחון הפעיל של הנצח. נצח והוד נקראים בטחון פעיל ובטחון סביל. הפסוק בתנ"ך אומר "בטחות חכמה", בכליות יש חכמה. חכמת הכליות היא שני סוגים של בטחון – פעיל וסביל. בטחון פעיל הוא בטחון שה' נותן לי כח לעשות חיל, לעבוד קשה ולהגיע להשגים,

כבודת משה בעיני הגוף

שאלה: מה ההבדל בין כינוי משה בעברית "ערל שפתים" לתרגום "יקיר ממלל"? תשובה: "יקיר ממלל" פירושו כבד-דבור, יקיר הוא כבד. משה היה כה רוחני שהוא יותר נשמה מגוף. הגוף של אליהו הנביא היה לגמרי זך ושלם כי הוא נולד אחרי הריון של 12 חדשים. משה נולד אחרי הריון של שבעה חדשים (למקוטעין) ולכן כל מה שקשור לגוף הפיזי 'כבד' עבורו. כדי לחשוב אתה לא צריך להשתמש בשפתים הפיזיות שלך, אבל כדי לדבר צריך להשתמש בגוף, הנשמה שלו לא חדרה לגמרי לגוף והשימוש בשפתיים כבד עבורו.

פיתוח ניצוץ המשיח באופן מאוזן

שאלה: הרב הסביר עשרה אספקטים של משיח ואמר שבכל אחד יש ניצוץ משיח. האם עלינו לנסות לעורר את כל עשרת האספקטים יחד, או לעורר ולפתח אחד או שנים, שיותר טבעיים לאדם, ומשם להמשיך לעורר עוד? תשובה: אם יש יותר קרבה למשהו אפשר להתחיל לעבוד איתו. אחד הכללים בקבלה שכל דבר שבקדושה הוא מתוקן ומאוזן. לכן עץ החיים של הספירות מכיל שלשה קוים – ימין, שמאל ואמצע. אם מה שטבעי לך ובחרת בו הוא בקו האמצעי – תעבוד עליו. אבל אם מה שבחרת הוא בקו ימין כדאי שתשתדל לאזן אותו עם הכח המקביל בקו שמאל. אם הוא בקו האמצעי בסדר לעבוד עליו בפני עצמו.

"ברוח שפתיו ימית רשע"

שאלה: איך משיח נלחם, באיזה כלי זין הוא משתמש?

תשובה: על משיח כותב "וברוח שפתיו ימית רשע". קודם הזכרנו את השפתים של משה, שהיה "ערל שפתים", אבל למשיח תהיינה שפתים מאד חזקות, כך שיוכל להמית רשע ברוח שפתיו, הוא הורג את הנחש ברוח שפתיו.

משיח בן יוסף (נאמנות) ומשיח בן דוד

(שפלות)

שאלה: האם הפרצוף, התמונה של משיח שהרב צייר, היא של משיח בן יוסף, משיח בן דוד או כל אחד מהם?

תשובה: בכללות כל אחד מהם, אבל בפרט משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הם שתי הספירות האחרונות, יסוד ומלכות, בכל אישיות מודגשת תכונה אחרת. הנאמנות של היסוד שייכת במיוחד למשיח בן יוסף והתכונות של השפלות, השקיפות, השתקפות-המראה והחן של המלכות עצמה שייכות בפרט למשיח בן דוד.

התבוננות לקירוב הקץ

שאלה: כתוב בגמרא על "בעתה אחישנה" – "זכור אחישנה, לא זכור בעתה", או שמשיח

עצמו ידחוק את הזמן ויגרום שהגאולה תבוא. תשובה: הרבי אמר בשנים האחרונות שהדבר הכי חשוב כדי להביא את המשיח הוא לחשוב עליו – בדיוק מה שעשינו הערב – למצוא אותנו בו ואותו בנו. להיות מוכנים לכך שהוא יגיע ולהתפלל על כך. על הזמן של "בעתה" כתוב "כלו כל הקצין", כעת משיח כבר צריך להיות כאן ואנחנו רק צריכים לרצות בו. יש אפוזיציה למשיח, יתכן שהנחש של המדיה גורם שלא ירצו שמשיח יבוא. הדרך להתגבר על זה ולזכות למשיח היא להגביר מאד את הרצון בו, לצעוק "עד מתי", לרצות בכל לבנו את המשיח. חלק מהציפיה הזו היא לבנות את התמונה, מה אנחנו מצפים ממנו. אם אני מתפלל על משהו אני צריך לצייר לעצמי על מה אני מתפלל. זה מה שניסינו לעשות הערב, לצייר מה שרוצים, במה אנו מאמינים (אמונה היא מלשון אמנות הציור כנודע), ואם נתפלל מספיק משיח יבוא.

ובטחון סביל הוא בטחון בו איני עושה מאומה ואני לחלוטין נסמך על ה' – תכונת ההוד.

שתי הנשמות שהן דוגמאות לשני סוגי הבטחון הם המלך דוד במלחמותיו והמלך חזקיהו במלחמתו נגד סנחריב. דוד המלך אמר "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם", הוא עשה הכל לבד בכח שה' נתן לו, הוא היה השתקפות מלאה של כח אלקי. ההיפך הוא חזקיהו, שאמר שאין לו כח לרדוף אחרי אויביו, ומה הוא עשה? הלך לישון. הוא אמר: אני לא יכול לעשות זאת – זו האמת, הוא לא היה מסוגל – רק אתה ה' יכול, אני הולך לישון ואתה תעשה. הנצח וההוד הם שותפים, פועלים ביחד, ושני סוגי הבטחון הם פרקטיים. לפעמים להיות פרקטי הוא לעשות כל מה שאני יכול ולפעמים להיות פרקטי היינו ההיפך הגמור, לדעת שאיני יכול לעשות, אלא רק ה' יכול לעשות. אלה הם בטחון פעיל ובטחון סביל.

המשיח 'נופל מהתמונה'

שאלה: מה פירוש שמשיח נקרא "בר-נפלא"? האם המשיח ימות או לא? תשובה: נתחיל מהסוף, לפי הרמב"ם המשיח לא יהיה נצחי, הוא ימות. אם נזכה יש אפשרות שהוא וגם נשמות אחרות תהיינה נצחיות, ותהיה תחית המתים בתחלת ימות המשיח, אבל לפי הפשט – בגמרא – כתוב שימלוך אחריו בנו ובן בנו כמו שכתוב בתהלים, "ולפני ירח דור דורים". זו התשובה הפשוטה.

העובדה שמשיח נקרא בר נפלא, נפל בעברית, קשורה לשפלות של המשיח, תכונת המלכות כפי שהוסבר. יש משהו במשיח שהוא כאן אבל הוא כל הזמן נופל. מה הכוונה? הוא נופל מחוץ לתמונה. הוא אומר 'אל תקח אותי כל כך ברצינות, אני סך הכל נופלי', ואז הוא צריך להופיע שוב כדי ליפול שוב... כשהוא נופל רואים דרכו מי המלך האמתי, 'והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד".

לגבי משיח השתמש במלים חדשות, מלים שטרם השתמשנו בהם ביחס לספירות – המלים והמחשבות האלה הם לבושים חדשים. מפעם לפעם צריך ללכת לחנות לקנות בגדים חדשים, אופנה חדשה. משיעור לשיעור, כל חודש, משתמשים במלים חדשות, עושים לבושים חדשים לספירות.

התבוננות בפרצוף – הלבשת הספירות

("לבושין תקינת לון")

שאלה: ב"פתח אליהו" מונים את כל הספירות ונותנים להן שמות או דימויים, מדובר גם על הלבושים של הספירות, "לבושין תקינת לון", והשאלה מה זה ואיך מתקשר לפעולת משיח בעולם ובתוכנו?

תשובה: מה שעשינו הערב, ההתבוננות שבכל ספירה נתנו תכונה שונה של משיח, הוא להלביש את הספירות. כל הספרים הרבים שהזכירו שיש לנו כאן מבוססים על המודל של הספירות, וכל ספר נותן עוד לבושים לספירות, שמות ותוארים שונים. מה שהסברנו הערב

שבת קדש פרשת בא ע"ז - כפ"ח ד"ה "באתי לגני" פ"ז (2)

שיעור לתלמידי ישיבת "דגל ירושלים"

לימוד פרק ז במאמר ההילולא | בין ה"ד ל"ר - נקודת הבטול של המקבל
למשפיע | "יש לי כל" ו"יש לי רב" | המדות ב"לך הוי' הגדלה וגו'" | "כי כל
בשמים ובארץ" | "מאן דאיהו זעיר איהו רב" | "מרב כל" - חבור ה"רב"
(אורות דתהו) וה"כל" (כלים דתיקון) | רמזי "יש לי רב" ו"יש לי כל"

[אחרי מנחה]

לימוד פרק ז במאמר ההילולא

שבת שלום לכולם. עוד יומיים י' שבט, יום
ההסתלקות של הרבי הקודם, הרבי ריי"ץ.
מקובל ללמוד לכבוד יום ההילולא את המאמר
שהוא בעצמו כתב ללמוד באותו יום בשנת
ההסתלקות. י' שבט הוא גם היארצייט של
סבתו של הרבי ריי"ץ, הרבנית רבקה (אשתו של
הרבי המהר"ש), ולכבודה הוא חבר מאמר,
שלאחר הסתלקותו נעשה מאמר ההסתלקות
שלו עצמו – מאמר ד"ה "באתי לגני".

המאמר מתחיל המשך (בן ארבעה מאמרים)
שמכיל עשרים פרקים. הרבי נהג ללמוד וללמד
כל שנה בהתוועדות י' שבט פרק אחד מהמאמר
– לעתים היו שתי התוועדויות ו/או שני
מאמרים – ובמשך שנות הנשיאות הספיק הרבי
לסיים כמעט שני מחזורים. השנה נמצאים
במחזור הרביעי בפרק ז' ורצייתי שנלמד ממנו
קטע קטן ונסביר אותו קצת.

בין ה-ד ל-ר – נקודת הבטול של המקבל

למשפיע

נקדים שהפרק הקודם של המאמר ובהמשך
אליו גם הפרק הזה עוסקים בשתי אותיות ד ו-ו
ר. שתי אותיות אלו דומות בצורתן, כשההבדל

היחיד הוא שלאות ד יש נקודה מצד ימין
למעלה. נקודה זו מכונה בחסידות נקודת
הבטול. גם בשמן שתי האותיות בעלות
משמעות דומה – האות ריש היא מלשון רש
ואילו האות דלת מלשון דל – שני סוגי עניים.
הרבי מסביר שההבדל בין הרש לעני הוא
ב'נקודת הבטול' של הדל אל המשפיע, נקודת
הבטול שבאות ד החסרה באות ר.

לרש אין את נקודת הבטול. לכן, במקום
להכיר טובה ולהודות לעשיר שמחיה אותו,
הוא כפוי טובה. מרוב ישות וגאווה הוא לא מוכן
להכיר במי שנתן לו הכל. כאשר מישחו נתן לי
משהו אני צריך להודות ולהכיר טובה. גם
כאשר ה' נתן לי חיים בכל רגע עלי להודות לו
על כך, ולא לחשוב שיש כאן משהו טבעי
שמגיע לי. כמו שכתוב בסוף תהלים "כל
הנשמה תהלל י-ה", ודורש רבי מאיר שעל כל
נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס
לבוראו. הדל יודע להודות למי שנתן לו ואילו
לרש חסרה בנפש המדה היסודית של הודאה
והכרת הטוב.

רבנו בחיי בחובת הלבבות – ספר המוסר
המקורי – אומר שהיסוד לתקון כל המדות תלוי
בהכרת הטוב והתרחקות מכפיות טובה. הרס"ג
כותב שהעולם נברא כדי שנתקן את מדותינו
(על ידי קיום תומ"צ – שתכליתן היא גם תקון
המדות) והיסוד לכל תקון בנפש הוא בהכרת

המדות ב"לך הוי' הגדלה וגו'

על בחינת "כל" מביא הרבי צטוט מהתרגום של הביטוי "כי כל בשמים ובארץ" – "דאחיד בשמיא וארעא". מה מקור הביטוי? כל יום בתפלה, ב"ויברך דוד", אומרים את הפסוק "לך הוי' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך הוי' הממלכה וגו'".^א זה פסוק שכולו קבלה, ומופיעות בו בצורה הכי מפורטת בתנ"ך שמות הספירות העליונות של האלוקות לפי הסדר (המתגלות גם בנפש האדם – "ומבשרי [היינו לב הבשר שלי] אחזה אלוה")^ב:

הפסוק מונה את מדות הלב ופותח במדת הגדולה שהיא מדת החסד, מדת אברהם אבינו הנקרא "האדם הגדול בענקים", שהרי כולו חסד והשפעה לזולת, הוא בעל הלב הגדול באמת.

אח"כ מופיעה מדת הגבורה – כולם יודעים מה היא גבורה בגשמיות, ובעבודת הנפש, "איזהו גבור הכובש את יצרו", עבודת האתכפיא (עבודה השייכת ל"בינוני" של התניא).

שלישית בפסוק מופיעה מדת התפארת. הבעל שם טוב מסביר שעבודת ה' בספירת התפארת היא עבודה מתוך רצון שה' יתפאר בי. זו, בלשון אחרת, עבודה לעשות נחת רוח לה', כמו ילד שרוצה לעשות נחת להורים שלו. על עבודה כזו כתוב "ישראל אשר בך אתפאר". באמת אברהם ויצחק הם הגדולה (חסד) והגבורה ויעקב-ישראל הוא התפארת.

עבודת ה' בספירת הגדולה (החסד) היא עבודה מתוך אהבת ה'. כתוב בזהר ש"לית

הטוב. אם כן, הכל תלוי בנקודת הבטול של ה-ד.

"יש לי כל" ו"יש לי רב"

לפני שנתחיל לקרוא נזכיר שני פסוקים אותם אומרים יעקב ועשו כאשר הם נפגשים. עשו אומר ליעקב "יש לי רב", אני לא צריך את המתנות שלך כי "יש לי רב" – רוב עושר בגשמיות. לעומת זאת, באותה שיחה אומר יעקב לעשו "יש לי כל". על פי פשט, תוכן האמירה שלהם זהה, אבל פנימיות התורה מלמדת שיש הבדל תהומי בין הלשונות.

יעקב ועשו הם תאומים, עליהם נאמר "את זה לעמת זה עשה האלהים". יעקב מסמל את הקדושה ואילו עשו את הקליפה. כאשר עשו אומר "יש לי רב" הוא מתפאר בכל העושר הגשמי שלו ומנתק אותו מהמקור שמשפיע לו את השפע. לעומת זאת, יעקב מחבר את כל מה שיש לו – יש לו "כל" – למקור שהעניק לו את כל השפע. שתי בחינות אלו הן בדיוק ענינן של האותיות ו-ד. הנקודה בצד הימני העליון של ה-ד נקראת נקודת ה"כל", נקודת הבטול עליה נאמר "ולרש [האות ו] אין כל" (פסוק המופיע בדברי נתן הנביא לדוד במשל כבשת הרש, אותו הוא מספר לדוד אחרי חטא בת-שבע).

אחרי ההקדמה, נקרא זאת בפנים:

וזהו דיעקב אמר "יש לי כל", ועשו אמר "יש לי רב", דבקדושה שהוא בחינת ומדריגת יעקב אמר "יש לי כל", בחינת "כל", "דאחיד בשמיא ובארעא", אבל בעשו שהוא קליפה וסט"א אמר "יש לי רב", שהוא אין לו בחינת "כל" המחבר כיעקב, כי אם "רב", שהם ריבוי השפעות גשמיות, הרבי אומר שנקודת ה"כל", נקודת הבטול (כפי שהוזכר), היא הנקודה שיש ליעקב ואין לעשו.

^א דהיא"א כט, יא.

^ב סוד הוי' ליראיו, הקדמה שניה ("כללי השערים ואופן ההתבוננות בהם") פ"א (ונתבאר בארוכה בשיעורים בסוד הוי' ליראיו ח"א עמ' ש ואילך; ראה גם שם עמ' ריז-רכא) ובכ"ד.

^ג איוב יט, כו.

שבלשון הזהר נקרא "צדיק חי עלמין" – חי בהכאת אותיות, ח פעמים י = יסוד, והוא סוד עבודת השי"ת ב"אבר חי", בחיות רבה, כפירוש הבעל שם טוב). אם כן, נקודת הבטול, שנקראת נקודת ה"כל", היא בעצם מדת היסוד הנקראת "כי כל".

על המלים האלו ("כי כל בשמים ובארץ") כותב התרגום "דאחיד בשמיא וארעא". מה פרוש המלה "דאחיד"? שאוחז. הרבה פעמים ז בעברית מתחלפת ב-ד בארמית (לדוגמה: תרגום "זרוע" הוא "דרועא"), ולכן 'אחיד' משמעותו 'אחוז' (ולא לשון אחד) – ה"כל" 'אוחז בשמים ובארץ' ומחברם. ה' ברא את השמים ביד ימינו, כביכול, ואת הארץ ביד שמאל, כביכול, כנלמד מהפסוק "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ובלשון חז"ל "נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ"), והיסוד מחבר אותם – מחבר רוחניות (שמים) עם גשמיות (ארץ).

מדת היסוד היא ממוצע שמחבר (כמו הצדיק) שמים וארץ – רוחניות וגשמיות. חבור השמים והארץ הוא תכלית בריאת העוה"ז – להמשיך רוחניות לתוך הגשמיות. עבודה זו ממש גם מתבטאת בבטול של ה-ד לעומת ה-ר ("ולרש אין כל") ובחבור המקבל (ארץ) אל המשפיע (שמים). אם כן, הסברנו קצת מהי נקודת ה"כל".

"מאן דאיהו זעיר איהו רב"

נמשיך לקרוא בפנים:

וכמאמר רב מתיבתא נראש הישיבה בגן עדן] "מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו זעיר", [בזהר כתוב שמי שהוא זעיר-קטן הוא למעשה רב-גדול ואילו מי שגדול-רב הוא באמת זעיר-קטן. מי שיש לו את נקודת הבטול ומרגיש עצמו זעיר ובטל למשפיע הוא באמת הגדול ואילו מי שמחזיק עצמו רב – עם ישות וגאווה – הוא

פולחנא כפולחנא דרחימיתא – אין עבודת ה' כמו עבודה מתוך אהבה. לעומת זאת, עבודת ה' בספירת הגבורה היא עבודה מתוך יראה. כשאני ירא אני צריך להתגבר כדי לעבוד ולהתקרב לה'. גבורה בגימטריא שוה יראה. על מה צריך להתגבר בעבודת ה'? על הנטיות הלא טובות שלי – מה שנקרא יצר הרע (עלי לכבוש את היצר כנ"ל). תפארת היא כמו שהסברנו.

אחר כך בא זוג ספירות – והנצח וההוד – שלפי הסבר אחד בחסידות הם כנגד שני סוגי בטחון: בטחון פעיל (נצח) ובטחון סביל (הוד). על הבטחון הפעיל כתוב "וזכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשת חיל" – ה' נותן לך כח לפעול במציאות את רצונותיך הטובים. יש לך רעיון לאיזה מפעל טוב וה' נותן לך את הכח לממש זאת (מתוך מודעות וקישור למקור הכח). לעומת זאת, בטחון סביל נדרש כשאי אפשר לעשות שום דבר בפועל, ואז נשאר רק לבטוח בה' שיושיע אותי. מדת ההוד היא גם הודיה והכרת הטוב (היסוד לכל תקון המדות, כנ"ל). חזקיהו המלך ידע שלא יוכל לגבור על סנחריב ולכן מה הוא עשה? הלך לישון! זה דבר טוב? הוא הלך לישון מתוך מדת בטחון סביל, הכרה שלי אין כח לעשות כלום לכן אני בוטח בה' שהוא יעשה הכל. דוד המלך נהג להפך, במדת הבטחון הפעיל, כמו שהוא אומר "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם".

"כי כל בשמים ובארץ"

אחרי הנצח וההוד כתוב בפסוק "כי כל בשמים ובארץ, לך הוי' הממלכה והמתנשא לכל לראש". מה לגבי המלים "כי כל בשמים ובארץ", האם אלו סתם מלים או שהן רומזות לעוד ספירה? מכיון שהפסוק מסתיים בביטוי "לך הוי' הממלכה והמתנשא לכל לראש", רמז מובהק לספירת המלכות, צריך לומר שהמלים "כי כל בשמים ובארץ" הן הספירה שבין ההוד למלכות – ספירת היסוד. כמה שוה "כי כל"? 80, בגימטריא יסוד (מדת ה"צדיק יסוד עולם"

וכל יהודי, בן יעקב אבינו, מקטין את עצמו בטבעו¹. לכן ה' אוהב אותנו, כמו שכתוב "ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים", "שממעטין את עצמכם"². איהו רב בגילוי בחינת "כל", אבל מאן דאיהו רב דיש לו רב איהו זעיר, ד"לרש אין כל", והוא רק בהשפעה גשמית [למי שמקטין את עצמו יש את נקודת ה"כל", נקודת הבטול, ובאמת יש לו כל, כל מה שהוא צריך. לעומת זאת על הרש, שיש לו רב' אבל אינו מוכן להודות ולהתבטל במקור השפע, נאמר הפסוק "ולרש אין כל" ולכן הוא זעיר].
עד כאן הקריאה במאמר להיום.

"מרב כל" – חבור ה"רב" (אורות דתהו) וה"כל" (כלים דתיקון)

נתבונן: יעקב אומר "יש לי" כל ועשו אומר "יש לי" רב". איפה כתובות יחד המלים "רב" ו"כל"? בפסוק שמסביר למה גלינו מארצנו (בדורנו אנו זכינו בחסדי השי"ת לשיבת ציון במקצת אבל הפסוק מתאר את סיבת הגלות): "תחת אשר לא עבדת את הוי' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל". "מרב" הוא בחינת "רב", ורואים מהפסוק שצריך לעבוד את ה' גם במדת "רב" וגם במדת "כל". אם כן, צריך לומר – וכך גם רמוז במאמר – שהתכלית היא לזכות גם ב"רב" וגם ב"כל", ובכך תלויה הגאולה וירושת הארץ.

כתוב שבביאה שניה הארץ נתקדשה לא מכח כבוש יהושע אלא מכח החזקה של עזרא. חזקה היא בחינת ירושה, ובאמת שרש הירושה הוא ירש, י-רש, המשכת וחיבור אות ה-י, נקודת

הבא", שנברא ב-י (דחכמה), כמבואר במאמר (ושהצדיקים שבו מועטים, היינו שממעטים ומקטינים את עצמם).

¹ יעקב אומר "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת", והוא חלק הקדמי של ישראל!

באמת קטן. לפי ההקשר כאן נפרש ש"מאן דאיהו זעיר" היינו מי שיש לו את הנקודה הזעירה שמאחורי ה-ד, נקודת ה"כל", נקודת ה-י. בלשון המסורה האות י נקראת "זעירא", בהיותה האות הכי קטנה באלף-בית.¹
דבקרדושה דאיהו זעיר דאזעירת גרמא [שמקטין את עצמו], וכמ"ש "מי יקום יעקב כי קטן הוא"² [יעקב נקרא קטן

¹ דווקא מכח נקודה קטנה זו לברר רפת ניצוצין קדישין שנפלו אל תוך המציאות בשבירת הכלים של עולם התהו. כתוב "קלם בחכמה עשית", ומתפרש בזהר "כולם בחכמה אתברירו", היינו מכח ה-י של ספרית החכמה כפי שהיא מתגלה בספירת היסוד, בסוד "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א" (כמו שמסביר הרבי באריכות במאמרו לפרק זה בהמשך, ד"ה "באתי לגני" שנת תשל"ז). והרמז: זעירא (דהיינו י זעירא, יסוד אבא כפי שהוא מצטמצם ומתלבש ביסוד ז"א) עולה רפת – מאן דאיהו זעיר איהו רב, דהיינו שכוחו רב להעלות רפת נצו"ק ולרשת את האורות המרובים דתהו, ירושת יעקב את עשו, וכפי שיתבאר.

² פעמיים – זה אחר זה – אומר הנביא עמוס "מי יקום יעקב כי קטן הוא": "ואמר א-דני הוי' סלח נא מי יקום יעקב כי קטן הוא... ואמר א-דני הוי' חדל נא מי יקום יעקב כי קטן הוא". השם "א-דני הוי'" = 91, חצי יעקב שעולה 2 פעמים הוי'. "יקום" = יוסף = 10 פעמים הוי'. "ואמר א-דני הוי'" = "יקום יעקב" = הוי' פע' אחד, וב"פ כ"א (בשני הלשונות) = הוי' ברבוע. יש כאן ע = לה לה אותיות, מתוכן זה = 10 יודין (אות זעירא), ועוד חן אותיות. אותיות "סלח" (7 פעמים) 14 מתחלפות באותיות "חדל" (7 פעמים) 6 על ידי חילוף ד-ס, פרצוף הדעת דאלב"ם. שם הנביא עמוס באלב"ם – הבפד = 91 (משולש 13 וכו') = "א-דני הוי'" כנ"ל. "קטן" ועוד י (של יעקב, שמתפרש י-יעקב כנודע, היינו ה-י דחכמה שמתלבשת ב-י דיסוד ומשם משפיעה לעקב, מלכות) הוא סוד יקטן = 13 ברבוע (הערך הממוצע של ארבע התבות "יקום יעקב... יקום יעקב") שהוליד יג ילדים (ושמשו מופיע במקום ה-169 = יקטן בדברי הימים!). סוד "קטן" הוא סוד "העולם

כל" ? 400. מספר מושלם – האות ת (האות כ ברבוע – כת הן פרצוף המלכות של אלב"ם), תכלית חשבון האלף-בית¹. כאשר נחבר את שתי האותיות "לי" של "יש לי כל" ל-מ אזי "יש לי כל" יהפוך להיות "משכיל" בסוד "אשרי משכיל אל דל", רמז לאותו "משכיל" בחסידות שרגיש לסוד ה"דל", סוד נקודת הבטול, בחינת האין שבה מרפאים את החולה (פשט הפסוק "משכיל אל דל"). אם נחבר את שני הלשונות יחד, "יש לי רב" "יש לי כל" – תלמיד

חכם משכיל (ע"ד רב ורבי) – כמה נקבל? 952. כעת, אם נחלק מספר זה ב-7 כמה נקבל? 136. איזו מלה פשוטה עולה 136? **קול**. איפה יש 7 קולות? בפרק **כט** בתהלים מוזכרים שבעה קולות של מתן תורה (עליו נקרא בתורה עוד שבועיים). יעקב אומר "יש לי כל", באות **כ**, אבל הוא גם קשור למלה קול ב-**ק**. כשיעקב מתחפש לעשו יצחק אומר עליו "הקל קול יעקב והידים ידי עשו". מהו הקול של יעקב? קול תורה. כשיעקב בא להתברך היתה בו בחינה של עשו, רמז לתכלית שהזכרנו – ירושת ה"רב" של עשו.²

הבטול, לאותיות **רש**, שלרש יהיה כל, כלומר שה"יש לי רב" של עשו ימשך ויתחבר עם ה"יש לי כל" של יעקב. צריכים לרשת את ה"אורות המרובים דתהו" ולהכניסם ל"כלים רחבים של תקון". תהו ותקון הם עשו ויעקב. בשביל הגאולה צריך שגם עשו יבטל ויתכלל בקדושה (ביעקב). באמת הרבי אמר לפני יותר מעשרים שנה שכיום המצב בעולם הוא שגם עשו מוכן לגאולה והכל תלוי רק בעם ישראל שיקרב אותו ויחזיר אותו לקדושה.

רמזי "יש לי רב" ו"יש לי כל"

כמה עולות המלים "**רב כל**" ? 252. זה מספר שקשור לברכה: אם נחלק את האות **ל** של "**כל**" ל-כ ו-י איזו מלה נוכל להרכיב מהאותיות? המלה שפותחת את ברכת כהנים: **יברכך!** יש הלצה לפיה עשו אומר "יש לי רב", הוא לומד באיזו ישיבה ויש לו שם רב אחד. לעומת זאת, ליעקב יש רבי, לו נוספת נקודת הבטול – י (בסוד הנאמר בתקוני הזהר ש"כל רב מבבל וכל רבי מארץ ישראל", ל"רב" אין את נקודת הבטול, אות ה-י, משא"כ רבי. על תלמוד בבלי נאמר "במחשכים הושבני כמתי עולם", משא"כ **בארץ ישראל** מאיר **אור הכתר** כנודע, והיינו מה ש"אין תורה כתורת ארץ ישראל"). רבי הוא הצדיק – הממוצע המחבר – המחבר שמים וארץ (מחבר קודשא בריך הוא ושכינתיה, כנסת ישראל). כדי לחבר את ה"רב" וה"כל" צריך לומר שלכל אחד צריך להיות גם רבי וגם רב (יכול להיות אותו **בן אדם** – רב מצד שם **בן** שבו ורבי מצד שם **מה-אדם** שבו). **רבי** ועוד **רב** = ב"פ **אור**, חיבור **אור** הנגלה של התורה (רב) ו**אור** הנסתר של התורה (רבי) – "תורת הוי' תמימה משיבת נפש" (משיבת נפש עשו ליעקב).

והנה רמז נאה: כמה עולות המלים "**יש לי רב**" ? 552. כמה עולות המלים "**תלמיד חכם**" ? גם 552 ! כמה עולות המלים "**יש לי**

¹ כאשר סך כל אותיות האלף-בית מ-א עד ת = 1495 = **הכל אמת** (כאשר מחשבים את ה-א של אמת 1000), בחינת "יש לי כל".

² עוד רמזים ב"רב" ו"כל": "**רב**" בהכאת אותיות – ר פעמים **ב** = 400 = "**יש לי כל**" ! **כל** בהכאת אותיות = 600. בחשבון זה, **רב** ועוד **כל** = 1000, סוד "**כי תם נם** = 600] הכסף" – **ת** שקל כסף עובר לסוחר שבהם נקנה מערת המכפלה על ידי אברהם אבינו ו-**ם** כסף שבהם נקנה גרן ארונה על ידי דוד המלך למקום מקדשנו. **רב כל** בהכאה פרטית = 4060 = "**חן חן**" פעמים "**לה**" – "האבן הראשה תשאות **חן חן לה**", סוד הפיכת "שקר החן" של עשו ל'חן אמת' של יעקב (סוד שבעים – **ע** [ה-ע של עשו וה-ע של יעקב] – פני חן).

גם עשו וגם יעקב אומרים "יש לי" = ז פעמים **כל** (= **שכל**, שכל דקדושה לעומת שכל דקליפה – בכל שכל יש הרגשת היש, הרגשת הקיים, בשכל דקדושה "יש אחד

אתם בחורי ישיבה, לכן נברך אתכם שתשמעו קול תורה ושלכל אחד יהיה גם רב וגם רבי. בזכות זה נזכה לרשת את הארץ ונזכה לשלמות הארץ ולגאולה האמיתי והשלמה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. שבת שלום!

ואין שני" דהיינו "הוי' אחד", היש האמיתי, ואילו בקליפה האדם מרגיש את עצמו יש ודבר נפרד בפני עצמו).

במילוי: $8 = 1096 =$ **רב כל (ריש בית כף למד)** = 137 פעמים = **"אשה משכלת"** ("ומהוי' אשה משכלת"), הנותנת לאדם "שמחה וטוב לבב מרב כל", בחינת ארץ ישראל עליה נאמר "כי יבעלוך בניך". **"יש לי"** במילוי (**יוד שין למד יוד**) = **דעת** – "יש לי" של יעקב היינו דעת עליון ואילו "יש לי" של עשו היינו דעת תחתון. **"יש לי רב"** "יש לי כל" במילוי = $28 = 2044 =$ פעמים 73, **כח פעמים חכמה (כח מה)**. חלק המילוי = $1092 =$ **מב פעמים הוי'** (מספר האזכרות בתפליין) = פעמים **יעקב** = **ז פעמים יוסף** (סוד **"יקום יעקב"** הנ"ל).

"יש לי רב" "יש לי כל" בהכאה פרטית = $95160 =$ 10 פעמים 61 פעמים 156 = 10 פעמים **"אני"** [פעמים] **יוסף** – יוסף הוא הכח של יעקב לרשת את עשו, כמ"ש "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי הוי' דבר. וירשו הנגב את הר עשו... ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה להוי' המלוכה".

תן לחכם ויחכם עוד.

מוצאי ' שבט ע"ז - כפ"ח
השתלשלות ה-

שיעור ל"ברית יוסף יצחק" - "באתי לגני" פ"ז (4)

פרק שביעי ב"באתי לגני" - "כל השביעין חביבין" | סגולת כח היסוד | י -
בחכמה (יסוד אבא) וביסוד (יסוד ז"א) | ה"י באחורי ה"ד - נקודת הבטול של
המקבל למשפיע | ה"י בפני ה"ד - "די" | כניסת ה"י ל"ד ההופכת ל"ה |
חמשת השלבים | סוד ידידיה - סגולת בנין המקדש | מילת קטנים ומילת
גדולים - י זעירא (יסוד ז"א) ו"י גדולה (יסוד אבא) | טעם עולם הבא במילת
גדולים | מעלות "ברית יוסף יצחק" וברכות לידידי הארגון

סגולת כח היסוד

נושא הפרק שייך בהשגחה פרטית לברית
יוסף יצחק, היות שהוא מדבר על סגולת ספירת
היסוד. הברית היא היסוד, היסוד של עם
ישראל, "צדיק יסוד עולם" - כשעושים ברית
ליד או למבוגר הוא נעשה "צדיק יסוד עולם",
"ועמך כלם צדיקים" ובזכות "ועמך כלם
צדיקים" מתקיים "לעולם יירשו ארץ", שלמות
הארץ, הדבר שהכי נגעה בצפור הנפש של
הרבי. כתוב בזהר שהאחיזה בארץ היא בזכות
הברית, כמו שתוקעים יתד במקום נאמן
("ותקעתיו יתד במקום נאמן"), היסוד מחזיק
את הארץ. כתוב "לך הוי' הגדלה והגבורה
והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ",
"כי כל" בגימטריא יסוד. התרגום הוא
"דאחיד בשמיא ובארעא", הוא אחוז ומחבר
את השמים והארץ, התפארת והמלכות, יחוד
קוב"ה ושכינתיה.

הוא כמו החסיד "שמתחסד עם קונו עם קן
דיליה ליחדא קוב"ה ושכינתיה בתחתונים", זו

פרק שביעי ב"באתי לגני" - "כל השביעין

חביבין"

לחיים לחיים. היום י' שבט, "וזרה השמש
ובא השמש" - הסתלקות הרבי הקודם וראשית
הנשיאות של הרבי. בהמשך "באתי לגני",
שנוהגים ללמוד היום, יש עשרים פרקים. כל
שנה הרבי נהג ללמוד ולהתבונן, לומר מאמר,
על אות אחת של ההמשך לפי הסדר. הרבי
כמעט גמר שני מחזורים ואנחנו מתקדמים לפי
דרכו ועכשיו הגענו בפעם הרביעית, במחזור
הרביעי, לפרק ז.

בפעם השנייה שהרבי דרש את פרק ז' של
ההמשך, בשנת תשל"ז, הוא אמר בפירוש שעל
הפרק הזה של ההמשך כתוב "כל השביעין
חביבין", משהו מיוחד בפרק הזה (הרי כל
המאמרים שהרבי אמר על ההמשך מבוססים על
מה שאנחנו הדור השביעי, הדור שמוריד את
השכינה לארץ, בחינת "כל השביעין חביבין").

שכתוב בזהר שה-י של היסוד נקראת י זעירא. כלומר, ה-י של אבא היא רגילה ויחסית לזעירא היא גדולה. ה-י הזו, בה כתוב "כי כל שמים בארץ", היא י זעירא.

ה-י באחורי ה-ד – נקודת הבטול של המקבל למשפיע

כשהיסוד מאיר את ה-י למלכות נעשית נקודת ה-י באחורי האות ד. נושא הפרק הקודם של המאמר הוא ההבחנה בין האות ך לאות ד. על ה-ר כתוב "ולרש אין כל", אין את נקודת הבטול למשפיע. מאיפה באה הנקודה הזו ל-ד? מהיסוד, והשרש שלה באבא, על כך נאמר "אבא יסד ברתא". כלומר, קודם יש י, אבא, ואחר כך "יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א", עוד פעם י. אחר כך היא עוד יותר מתקטנת ונעשית נקודה קטנה מאחורי האות ד.

ה-י בפני ה-ד – "די"

אחר כך יש עוד שני שלבים במסע של היוד. יוד היא ייד, יהודי. יש ארבעה ואפילו חמשה, מצבים, שלבים, של השתלשלות ה-י. קודם היא באבא, בפרט ביסוד אבא, ומשום מתלבש ומתגלה בתוך יסוד ז"א, ומשם ה-י הופכת להיות נקודת הבטול מאחורי האות ד, מה שהדל, המקבל, בטל למשפיע. אחר כך ה-י הזאת משתקפת והופכת להיות י גלויה בפנים של ה-ד, ההופכת להיות ד, כמו בסוד שם ש-די, "שאמר לעולמו די".

הרבי אומר ש"די" הוא גם מה שכתוב "והריקותי לכם ברכה עד בלי די, עד שיבלו שפתותיכם מלומר די". אם כבר הגענו לפסוק הזה אפשר לברך את הארגון "ברית יוסף יצחק", את כל מי שנמצא כאן הערב וגם את מי שלא נמצא כאן, שכולנו נזכה ל"והריקותי לכם ברכה עד בלי די". זה כאשר ה-י עוברת מאחורי

"פעולת צדיק לחיים", פעולת ספירת היסוד, "כי כל". על כך אמר יעקב אבינו "יש לי כל". עשו אמר "יש לי רב", ריבוי שפע גשמי שלא מחובר לקדש כלל. לכן, על ה"רב" של עשו כתוב "מאן דאיהו רב איהו זעיר", ה"רב" של עשו הוא קטן מאד, גארנישט. אבל על ה"כל" של יעקב, המקטין את עצמו, "יעקב הקטן", "מי יקום יעקב כי קטן הוא", "כי אתם המעט מכל העמים", שגם מקדש ומטהר את ה"אבר קטן" שלו, אות ברית קדש, הוא ה"רב" האמתי. הוא זוכה לרשת את האורות המרובים דתהו, השרש של עשו, ולהמשיך אותם בכלים המרובים של עולם התיקון – הנוסחא המשיחית, כמו שהרבי אמר. בכל אופן, זה הנושא של הפרק, היסוד, הברית.

י – בחכמה (יסוד אבא) וביסוד (יסוד ז"א)

הדיוק הראשון שהרבי מדייק בפרק הוא שהרבי הקודם מתחיל מזה שב-י נברא העולם הבא ואחר כך הוא אומר, תיכף, שה-י הזו היא בבחינת ה"כל", היסוד, עליו נאמר "כי כל בשמים ובארץ", "דאחיד בשמיא וארעא". שואל הרבי שלכאורה אלה שני ענינים שונים, שהוא מחבר אותם כאילו הם אחד ממש – מה שב-י נברא העולם הבא היינו החכמה (ה-י) והבינה (עולם הבא), שלמעלה מהתפארת (קוב"ה דז"א), ואילו "כי כל בשמים ובארץ" היינו יסוד ז"א (שמחבר את התפארת למלכות כנ"ל).

מה אומר הרבי? הוא מתרץ לפי הקבלה ש"יסוד אבא" ארוך ומסתיים ומתלבש בתוך יסוד ז"א ומשם מאיר גם במלכות, "אבא יסד ברתא" דרך היסוד – אבא, ה-י של שם הוי, מאיר למלכות דרך היסוד דז"א. הוא אומר

* "כי כל" כל תבה בהכאת אותיות = 200 ועוד 600 = 800 = 10 פעמים יסוד, 10 פעמים "כי כל"!

השם של מי שבנה את בית המקדש – **ידידיה** – כמאמר חז"ל: "יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד בחלקו של ידיד ויתכפרו בו ידידים. יבא ידיד זה שלמה המלך דכתיב וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידידיה בעבור ה', בן ידיד זה אברהם דכתיב מה לידידי בביתי, ויבנה ידיד זה בית המקדש דכתיב מה ידידות משכנותיך, לידיד זה הקב"ה דכתיב אשירה נא לידידי, בחלקו של ידיד זה בנימין שנאמר לבנימין אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו, ויתכפרו בו ידידים אלו ישראל דכתיב נתתי את ידידות נפשי בכף אויביה" (יש פה ששה ידידים כנגד שש אותיות ידידיה).

בונה המקדש נקרא **ידידיה**, שם של שלמה המלך². כאן יושבים כל הידידים. כל עם ישראל חברים, כל עם ישראל ידידים – הידידות היא מה שבונה את בית המקדש. ה' הוא ידיד והבונה הוא ידיד. ידידיה היינו בדיוק חמשת השלבים של מסע האות י' עד שנעשית ה', רק בצירוף אחר. אם כן, הסיפור הזה הוא סגולה לבנין בית המקדש במהרה בימינו.

הגימטריא של **ידידיה** היא 43 (בקבלה, היינו היחוד של שם הוי', "הוי' בחכמה", ושם **אהוה**, שם הדעת, שם הטוב, ר"ת **את השמים ואת הארץ**), בחינת "כי כל בשמים ובארץ" כנ"ל, שהוא מספר ברית! הוא מספר הברית ה-7 – "כל השביעין חביבין". סכום שבעת מספרי הברית הראשונים – $7 = 119 = 1,3,7,13,21,31,43$ פעמים **טוב**. נמצא שהערך הממוצע של שבעת המספרים

ה-ד להיות בקדימה, שנמשכת ברכה מהיסוד למלכות – "שאמר לעולמו [המלכות] די".

כניסת ה-י ל-ד והופכת ל-ה

עד כאן יש ארבעה שלבים. אחר כך השלב החמישי – בכל מקום **החמישי** הוא **המשיחי** (כנגד היחידה שבנפש, הדרגה החמישית של נרנח" – כאשר ה-י נכנסת בתוך ה-ד והופכת אותה ל-ה, שהיא ה-ה האחרונה של שם הוי', עיקר תיקון המלכות. כמו שבשם ש-די יש ש-ו-די, גם במלה יהודי יש **יהו-די** (יהו = ש במספר סדורי), אבל אצל יהודי צריך להתקיים "לאשתאבא בגופא דמלכא", וכאשר היהודי נשאב בתוך גוף המלך הוא הופך להיות בגלוי "חלק הוי'". איך זה? ה-י של היהודי נכנסת ל-ד שלו והופכת את **היהודי** לשם **הוי' ב"ה**, **היהודי** הופך להיות **י-ה-ו-ה** על ידי שה-י נכנסת ל-ד והופכת אותה ל-ה.

חמשת השלבים

אם כן, עד שמגיעים ל-ה, ה תתאה שבשם, מלכות שמים על הארץ, יש בדיוק ה שלבים: י גדולה, י קטנה (וה-י הגדולה מתלבשת-מצטמצמת ב-י הקטנה), י באחורי ה-ד, י לפני ה-ד, די, ובסוף י בתוך ה-ד שהופכת אותה ל-ה.

כתוב "ביה הוי' צור עולמים", לפי הנ"ל, השם י ה רומז של-י יש ה שלבים עד שהוא נעשה – לא ה ראשונה, עולם הבא, ה עילאה שבשם, אלא עד שנעשה – דירה בתחתונים, ה תתאה של שם הוי' ב"ה.

סוד ידידיה – סגולת בנין המקדש

נעשה סימן כדי שנזכור את כל התהליך הזה: נסקור את השלבים: י, י, ד, די, ה. האם מכל השלבים האלה אפשר לעשות מילה אחת? כן,

² ידידיה מזכיר את השם דוד, אבי שלמה, אליו מתיחס בית המקדש, כמו שנאמר "ראה ביתך דוד". **שלמה בן דוד** = **אמת**, **אהיה** פעמים **אהיה** (סוד "אהיה אשר אהיה"). וביחד עם **ידידיה** = $484 = 22$ (סוד השם **אהיה**) ברבוע, שלמות ההתכללות של **כב** אתון דאורייתא, סוד **ענוה שמחה** ("ויספו ענוים בהוי' שמחה") וכו'.

טעם עולם הבא במילת גדולים

על יסוד אבא כתוב, והרבי מסביר באריכות, "ב-י נברא העולם הבא", זו י של עולם הבא. סגולת ברית מילה של כל יהודי היא לחבר רוחניות וגשמיות, שמים וארץ. כאן לא סתם רוחניות, לא סתם תפארת ומלכות, אלא אמא עילאה, עולם הבא, להמשיך "כימי השמים על הארץ", על דרך שכתוב אצל האבות שטעמו בעולם הזה מעין העולם הבא. יש משהו, סגולה, וצריך לשאול את ר' ירון שי' עמית שיספר סיפורים, ביהודי המבוגר שמל את עצמו. כמו שר' ירון אמר שאין שום בעיה רפואית, ושלא תהיה שום בעיה רפואית, ורק יוסיף בריאות (ברית לשון בריאות), ובכל אופן היהודי הזה טועם בברית שלו טעם של העולם הבא – ב-י נברא העולם הבא, הוא טועם עולם הבא כמו האבות.

אצל האבות אברהם נימול מבוגר, בגיל 99. הוא היה אב-רם, "השכל הנעלם מכל רעיון", ואצלו היתה ברית של מבוגר – ברית שהיא ביסוד אבא (אב-רם שנעשה "אב המון גוים", גוים לשון ראש הגויה, גוי-גוף גדול). בנו יצחק הוא הראשון שנימול בגיל שמונה ימים, ברית של יסוד ז"א³ – גם בה יסוד אבא ארוך ומתלבש ביסוד ז"א, אבל בכל אופן אצלו הברית היא ז' זעירא ואצל אברהם זו י גדולה, י של יסוד אבא.

הוא טוב. במעשה בראשית המלה "טוב" מופיעה שבע פעמים. על הצדיק ("ועמך כלם צדיקים"), בחינת היסוד, האות ברית קדש, נאמר "אמרו צדיק כי טוב". צדיק עולה זה פעמים טוב, וברית עולה לו (אלה) פעמים טוב (כנגד לו צדיקים שבדור). ידידיה ברבוע פרטי = 357 = אהיה פעמים אהוה (טוב). המאמר בגמרא לאחר "יבא ידיד וכו'" הנ"ל הוא "יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים. יבא טוב זה משה דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא, ויקבל טוב זו תורה דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם, מטוב זה הקב"ה דכתיב טוב ה' לכל, לטובים אלו ישראל דכתיב הטיבה ה' לטובים". ידיד טוב היינו חתך הזהב של מה-אדם (חלק מהסדרה החיבורית: 1 5 6 11 17 28 45 73, ... חלוקת חכמה ל: כח מה, סוד יסוד אבא, שרש האות ברית קדש).

מילת קטנים ומילת גדולים – זעירא (יסוד

ז"א) ו-י גדולה (יסוד אבא)

איך הענין קשור במיוחד לבריתות מילה שלא זכו להימול בן שמונה למילה? הוא שייך למה שהרבי אומר שה-י של יסוד אבא היא י גדולה ואחר כך היא מקטינה את עצמה להכנס לתוך ה-י של ז"א ואז היא כבר י זעירא. אצל ילד קטן בן שמונה ימים שנימול ה-י – גילוי העטרה של ברית המילה היא גילוי ה-י – היא י קטנה, י עליה נאמר "כי כל בשמים ובארץ", מייחדת תפארת ומלכות, והכל בזעיר אנפין. יש תקנה מיוחדת למי שלא זכה, "קלקלתנו היא תקנתנו" (ביטוי שהרבי מאד אהב, שיש משהו שבגלוי הוא קלקלה ובהעלם – שעלינו לגלות – יש עילוי גדול מאד), שאם היהודי הוא גדול ה-י שלו, הברית שלו, היא גם גדולה, י גדולה. מהי י גדולה לפי הפרק של "באתי לגני" השייך לשנה הזאת? יסוד אבא, לא יסוד ז"א.

³ מובא בספרי הקבלה סוד שמונה ימים למילה היינו כנגד שמונה הספירות מחכמה עד יסוד: חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד = 1752 = 24 פעמים (צירופי) חכמה (בדילוג): חכמה חסד תפארת הוד = 1241 = טוב פעמים חכמה; בינה גבורה נצח יסוד = 511 = ז' פעמים חכמה! הכל בסוד המשכת יסוד אבא ארוך להתלבש ביסוד ז"א (נקודת הבטול של החכמה בנקודת האמת של היסוד, "חותמו של הקב"ה אמת").

אם כן, רוצים לברך את הארגון ואת כל עם ישראל קדושים וצדיקים ("ועמך כלם צדיקים") בברכת תענוג העולם הבא ("יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא כו"), "קורת רוח" היינו תיקון הברית, תיקון כל קורות חיי האדם), שיהיה לנו טעם העולם הבא בעולם הזה, שנזכה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ושכל הברכות של הרביים וכל הרצון הטוב שמשקיעים בזה – את כל המפעל הזה לא ירון עושה ולא אף אחד עושה, זה הרצון של הקב"ה ומעשי ידיו של הקב"ה, "כי ממך הכל ומידך נתנו לך" – ה' רוצה שתהיינה הרבה בריתות (ומי יאמר לו כו'), שה' יעזור שהארגון יצמח ושכל היהודים בעולם יזכו לברית מילה, ואז יתקיים "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ". לחיים לחיים.

מעלות "ברית יוסף יצחק" וברכות לידידי

הארגון

כל הארגון הזה הוא ארגון של י גדולה. הארגון על שם הרבי הקודם, יוסף יצחק, וענינו לעשות בריתות גדולות, י גדולה, בריתות של אברהם אבינו, היהודי הראשון – גילוי יסוד אבא ברוב עוצמתו של יסוד אבא, עוד לפני שמתלבש ביסוד ז"א, וגם להמשיך את הגילוי של העולם הבא בעולם הזה (המשכה מ-ה עילאה ל-ה תתאה, מכח ה-י דאבא), גם שייך לשלמות ארץ ישראל. לא מספיק להמשיך למלכות מיסוד ז"א, צריך להמשיך מאמא עילאה ומיסוד אבא שבורא את העולם הבא, שיבוא ויומשך ויתגלה בארץ שלנו למטה.

י"א שבט ע"ז - כפ"ח הכח של י"א שבט

שיעור לכתות ז"ח מת"ת חב"ד תל אביב

"לדעת כל רז סודך" - גילוי סוד המשיח | 66 שנה לקבלת הנשיאות -
שלמות ממד הזמן | קבלת מסירות הנפש מהרבי הרי"צ ומהרבי | ברכת
הבעל שם טוב - 'תהיה יהודי חם'

– "וצדיק באמונתו יחיה" – ב אמונות,
"ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו". והנה, שני
המצבים של "זכו" ו"לא זכו" הם יחסיים,
ובדרגה הכי גבוהה "זכו" אחישנה" היינו גילוי
היחידה שבנפש ואילו "לא זכו 'בעתה'" היינו
גילוי החיה שבנפש. בספרי הקבלה והחסידות
מבואר שמקיף היחידה היא מעל למקיף החיה
וממילא מקיפה וכוללת אותה. אך יש במדרש
שהחיה היא מעל היחידה, וממילא נמצא שכל
אחת כוללת את השניה, והן מתגלות יחד, שהרי
גדר האור המקיף הוא למעלה ממגבלות הזמן
והמקום.

ועוד, אם נחשב את ה- γ סופית של "סודך"
על פי חשבון האותיות הסופיות מנצפ"ך ל-
500, אזי "לדעת כל רז סודך" יעלה
בגימטריא 1331 שעולה משיח במספר קדמי
(היינו חשבון כל אות כסכום כל אותיות האלף-
בית מ-א ועד לאותה אות. לדוגמה: ס במספר
קדמי עולה סכום כל האותיות מ-א עד ס =
255). והוא עולה 11 פעמים 11 פעמים 11,
חזקה של "חד ולא בחושבן", סוד היום, י"א
שבט, יום ה-י"א בחדש ה-י"א, כמו שהסביר
הרבי.

"לדעת כל רז סודך" – גילוי סוד המשיח

נגנו "אנעים זמירות".

אז מה אומרים בשיר הזה? שאנו רוצים
"לדעת כל רז סודך", משתוקקים לדעת את כל
הסודות של ה'. הסוד הכי עמוק של ה' הוא מלך
המשיח, מתי יבוא מלך המשיח ומי הוא מלך
המשיח. בדור שלנו הסוד הזה מתגלה לנו, "כל
רז סודך".

יש רמז בגימטריא שאכן "לדעת כל רז סודך"
היינו מתי יבוא משיח. "לדעת כל רז סודך"
עולה בגימטריא "בעתה אחישנה", ביטוי
בנביא שדרשו חז"ל ביחס לביאת המשיח: "זכו
'אחישנה' לא זכו 'בעתה'". בביטוי "בעתה
אחישנה" יש נשיאת הפכים, שהרי על פי פשט
"בעתה אחישנה" הוא בעת ובעונה אחת. נמצא
רמוז שגם שני המצבים ההפוכים של "זכו"
ו"לא זכו" הם בעת ובעונה אחת. כל נשיאת
הפכים, ובפרט בנוגע לביאת המשיח, היא רז
וסוד עמוק, "רזין דרזין".

הגימטריא הנ"ל הוא 851 שעולה 23 פעמים
37, חיה פעמים יחידה, שני האורות המקיפים
של הנפש (כמו שיש ענין בחסידות ללכת עם
שני מקיפים על הראש), שתי דרגות של אמונה

הרבי נשיא שלנו 66 שנה, **היה-הוה-יהיה**,
גלגל חוזר בעולם.

נשים לב שגלגל, 66, שוה 6 פעמים 11,
ובהיות 6 הנקודה האמצעית של 11 (אם נסדר
11 תפוחים בשורה, התפוח ה-6 יהיה בדיוק
באמצע השורה, והוא יהיה התפוח ה-6 כאשר
סופרים מכל צד), נמצא ש-66 הוא המשולש
של 11, דהיינו סכום כל המספרים מ-1 עד 11.
והנה עוד קשר מובהק ל"חד ולא בחושבן",
הסוד של הרבי!
נשיר עוד שיר – נגון ראש חדש כסלו, שיר
הגאולה של הרבי.

66 שנה לקבלת הנשיאות – שלמות ממד

הזמן

כמה שנים מאז שהרבי ביום הזה, י"א שבט,
קבל את הנשיאות? [67]. 67 מ-י"א שבט
הראשון, הסתלקות הרבי הרי"צ, הרבי הקודם,
אבל הרבי קבל את הנשיאות בשנה הבאה,
תשי"א (שוב, סוד ה"חד ולא בחושבן", י"א),
כשאמר את מאמר "באתי לגני". מה שמיוחד
ביום הזה, י"א שבט, הוא קבלת הנשיאות. סוד
ה-י"א שייך במיוחד לרבי בהיות יום ההולדת
שלו, יום ה"מזל גובר" שלו י"א ניסן. אתמול, י'
שבט, הוא בעיקר הילולת הרבי הקודם והיום
הוא קבלת הנשיאות בצורה רשמית וסופית
לפני 66 שנים.

נאמר משהו לגבי המספר 66. דבר ראשון,
שוה מלה מאד פשוטה – **גלגל**, פעמיים **גל**.
כתוב בחסידות ש"גלגל" הוא הזמן, ממד הזמן.
כתוב "גלגל בשנה כמלך במדינה". כמו שיש
ביטוי של אדמו"ר הזקן, "מלך בשדה", יש
ביטוי בספר יצירה "גלגל בשנה כמלך במדינה"
– גלגל הוא ממד הזמן בכלל.

יש ביטוי שה' הוא "היה הוה ויהיה כאחד".
כל פעם שמזכירים את שם הוי' ב"ה בתפלה
צריך לחשוב שה' נצחי, בעצם הוא למעלה
מהזמן לגמרי, היה-הוה-יהיה יחד. מה
הגימטריא של היה? 20, הוה? 16, יהיה? 30.

אם כן, הכל יחד בגימטריא 66, בדיוק **גלגל**.
מה צריך לחשוב על הרבי? הצדיק, "צדיק יסוד
עולם", מי שהוא נשמת מלך המשיח, כתוב
שהוא נברא לפני בריאת העולם – הוא אחד
הדברים שה' ברא לפני בריאת העולם. בריאת
העולם מתחילה מבריאת הזמן – "בראשית
[ברא אלהים] היינו ממד הזמן. נמצא
שהמשיח הוא לפני בריאת הזמן, וממילא הוא
כולל את כל ממד זמן, היה-הוה-יהיה. זו
התבוננות מיוחדת לשנה הזו, ליום הזה, י"א
שבט תשע"ז, 66 שנים מיום קבלת הנשיאות –

קבלת מסירות הנפש מהרבי הרי"צ ומהרבי

נאמר עוד משהו קצר: מה הבחינה המיוחדת
של הרבי הרי"צ, הרבי הקודם, בעל ההילולא
של י' שבט? [אהבת ישראל?] המיוחד של
הרבי הקודם – כל הצדיקים ככה, אבל הוא
באופן מיוחד – שהוא בעל מסירות נפש בשביל
עם ישראל – בשביל ה', בשביל תורת ישראל,
בשביל עם ישראל. אצל כל הרביים רואים
אהבת ישראל, אבל לא תמיד רואים מסירות
נפש בפועל ממש. הוא הרבי עם הכי הרבה
מסירות נפש בפועל ממש, וגם דרש זאת
מחסידיו. החסידים שלו, יותר מכל החסידים,
מאז הבעל שם טוב, היו ממש מוכנים למסור
את הנפש בפועל לקיים את שליחות הרבי
הרי"צ, בשביל החסידות, בשביל תורת ישראל,
בשביל ה' יתברך.

הרבי ממשיך זאת. אצל הרבי גם פשיטא שיש
אהבת ישראל בלי גבול, היא הבסיס, אבל הוא
רוצה מאתנו גם מסירות נפש. לא מסירות נפש
כמו אצל הרבי הקודם ברוסיה, לא צריך למות
ח"ו – אז באמת הלכו על מסירות נפש עד
הסוף, היום צריך מסירות נפש בדרכי נעם
ובאופן המתקבל, כך הרבי אומר, אבל צריך
אותה תנועה, אותו כח של מסירות נפש לקיים
מה שצריך.

בשביל זה לומדים חסידות. עם החכמה-בינה-ודעת, עם הפנים המאירות ועם הלב החם. הבעל שם טוב היה שם את היד הקדושה שלו על הלב של יהודי, ילד כשהיה לוקח אותו לחדר ומה היה מברך אותו? זאלסט זיין א ווארמע איד. הבעל שם טוב היה לוקח את הילדים בבקר לחדר ומחזיר אותם ומברך את הילד 'שתהיה יהודי חם'. השפאלער-זיידע אמר שמאז אני כל כך חם, בהתהלכות שלא מפסיקה אצלי כל רגע, מאז שהבעל שם טוב ברך אותי. כך יהודי חם על תורה, חם על יהודים, חם על כל השלמויות של הרבי – שלמות התורה, שלמות עם ישראל, שלמות ארץ ישראל – הוא חם והוא פועל.

לכן הברכה הכי גדולה שנלמד מהרבי איך להיות יהודים חמים שמוסרים את הנפש מתוך אהבה ושמחה להביא משיח. שיהיו בשורות טובות, שתצליחו, שכולם יצליחו מאד להיות חילים בצבאות ה' של הרבי להביא את מלך המשיח תיכף ומיד ממש.

מה הרבי רוצה? שיבוא משיח. זה על ידי מסירות נפש, גם בלימוד תורה בבית ובישיבה, שכל אחד מנצל את הכחות שלו ללמוד תורה בשקידה ובהתמדה. זה רצון ה', זה הרצון של הרבי, וכך כל אחד מאתנו מכין את עצמו שיוכל להפיץ תורה ברבים. כל אחד כאן מהבחורים אמור להיות נר להאיר, פנס, כדי להאיר את אור החסידות בכל העולם. זה כח מיוחד שמקבלים היום, בשביל זה הרבי הסכים להיות רבי. כל צדיק לא רוצה להיות רבי. הרבי גם סרב להיות רבי במשך שנה שלמה, ובסוף הוא הסכים. למה הוא הסכים? בשבילנו, שיהיה מישהו שינהיג אותנו ו'ממנו יראו וכן יעשו' איך מתמסרים לעם ישראל.

ברכת הבעל שם טוב – 'תהיה יהודי חם'

לכן הברכה העיקרית היא שכל אחד כאן יקח את ההשראה מהרבי הקודם, מהרבי, איך למסור את הנפש מתוך שמחה וטוב לבב. היום מה שמקרב ומדבק את כולם הוא שמחה, פנים מאירות, אבל צריך גם הרבה חכמה בינה ודעת,

דבר יום ביומו תשע"ז (3)

מסר יומי הנשלח בסרטוני וואטסאפ

החלוצים

החלוצים 2

בחכמת לשון הקודש, מתבוננים באותיות המרכיבות את השרש ובצירופים השונים שלהם. כך נעשה כעת במלה **חלוץ**, מהשרש **ח.ל.ץ**: "החלצו מאתכם אנשים לצבא". אפשר לתת לזה סימן משעשע כמו: החלוץ הלחוץ לא מצליח לחלץ חציל מהצלחת...

ברצינות: יש בהחלט קשר בין **חלוץ** ו**לחוץ** (או: בין **חלץ** ל**לחץ**) – הנטייה הנפשית של החלוץ עלולה להיות לחוצה ומלחיצה. יש חלוץ שמרגיש שהוא "חייב" לעשות את המשימה, נכנס בעצמו ללחץ ומלחיצ גם את כל סביבתו (למה אינכם חלוצים כמוני?!)... חלוץ-לחוץ כזה לא יצליח. והנה עוד שרש מאותן אותיות, **צלח**.

החלוץ הלחוץ חושב כנראה שהכל תלוי בו, וזו הסיבה שהוא איננו מצליח. כדי להצליח צריכים פשוט "סייעתא דשמיא". האישי המצליח הוא "בר מזל" – המזל הוא כמו טיפות שנוזלות ממקום עליון, משורש הנשמה. אם תרפה מעט, תחלץ את עצמך מהלחץ (שסוגר אותך), תוכל לקלוט מהמזל שלך ולהצליח, כמו יוסף הצדיק "וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו".

חכמת הלשון היא שער לחכמת הקבלה. כל אחת משלש אותיות השורש שייכת לספירה מסוימת, וסדר הצירוף שלהם יוצר מבנה עם משמעות מסוימת. במקרה שלנו: האות ח שייכת לספירת החכמה, האות ל לספירת הבינה, והאות צ לספירת הדעת – שלש הספירות של ה"מוחין".

את המושג "חלוצים" לא המציאו בדורות האחרונים. כבר בתורה נאמר על ההתגייסות למלחמה במדין: "הִחְלִצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצָבָא... חֲלוּצֵי צָבָא", וכן התחייבו בני גד ובני ראובן "נַחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים" (בכיבוש ארץ כנען). החלוצים מתנדבים ללכת בראש, בזריזות וללא מורא – במסירות נפש!

המניע הפנימי של אותם חלוצים איננו גאווה והתפארות חלילה, אלא אהבה ללא שיעור: אנחנו אוהבים את העם שלנו, אהבת ישראל ללא גבול, ולכן אנו נחלצים לעזרת ישראל מיד צר. לא לחנם, בכתבי חסידות חב"ד, המאמר החשוב ביותר בנושא אהבת ישראל מבוסס בדיוק על הפסוק הזה "החלצו מאתכם".

בזכות ההתמסרות הזו של החלוצים, הקב"ה מחלץ אותנו מכל צרה. כמו הפסוקים הידועים בתהלים (מזמור צא): "פִּי בִי חֶשֶׁק וְאֶפְלִטָהוּ אֲשַׁגְבֶּהוּ כִּי יִדַע שְׁמִי. יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עֲמוּ אֲנִי בְּצָרָה אֶחְלָצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ. אֲרַף יָמִים אֲשַׁבֵּיעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי". בפסוקים אלו יש שבעה פעלים המסתיימים ב"הו". לפי הקבלה, שבעת הפעלים מתאימים לשבע הספירות התחתונות, וכך "אֶחְלָצֶהוּ" מתאים לספירת הנצח – נצחון החלוצים!

והנה רמז יפה: שבע הפעמים "הו" עולים בגימטריא 77, עזו. זהו רמז בדיוק לשנה שלנו, תשע"ז, תהא שנת עזו.

מוקדש לזכות החייל אלעזר אזריה נ"י.

ראשית. רמז יפה לכך יש גם בפסוק
 "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" –
 ראשי התבות מצטרפים למלה **תבואה**.
 אם נשחק באותיות
 המלה **תבואה** נקבל **ואהבת**. התבואה שמגיע
 לבסוף היא גילויי האהבה שלנו לה', "ואהבת
 את ה' אלהיך", שיא המצוות. כל מה שנזרע
 בעולם – עם ישראל, המצוות, האלוקות – הכל
 יצמח לפתע בצמיחת הגאולה ובצמיחת
 המשיח, "צמח צדיק", במהרה בימינו.

הצער והשכר

הגלות האחרונה ארוכה מאד. גלות מצרים
 היתה 210 שנה, גלות בבל היתה 70 שנה, והיום
 אנחנו יותר מאלף ותשע מאות שנה לאחר
 חורבן בית שני. הצער גדול, והצער מתמשך
 ומצטבר. אבל דווקא זה מבטיח שהעתיד הוא
 נפלא ביותר. שהרי "לפום צערא אגרא" – לפי
 הצער כך השכר.

בזכות הזיכוכ והצער בגלות מצרים – זכינו
 למשה רבינו ולמתן תורה בהר סיני. מתן תורה
 נוסף לא יהיה, כי תורת משה היא אמת נצחית.
 ובכל זאת, כך אומרים חז"ל, צפוי גילוי של
 "תורה חדשה". זו מעין מהדורה חדשה של
 תורת משה, וגם מלך המשיח הוא מהדורה
 חדשה של משה רבינו, "גואל ראשון הוא גואל
 אחרון" ונשמת משה רבינו נמצאת בנשמת
 המשיח.

מתוך החשך של גלות מצרים זכינו לאור גדול
 של תורה וגאולה. אבל אנו מתפללים ל"אור
 חדש על ציון תאיר", אור גדול עוד יותר. לפי
 הצער – השכר.

אור בחושך

אחד הרעיונות היסודיים בחסידות הוא
 "ירידה צורך עליה". מפני מה ירדה הנשמה
 לעולם הזה ולתוך הגוף הגשמי? והרי לפני
 שנולדנו היתה נשמתנו זכה וטהורה, עומדת

בשורש חלץ סדר הספירות הוא חכמה-בינה-
 ודעת, וצירוף הספירות בסדר הזה "מוליד" את
 מדת ה**חסד**, כפי שראינו שהמניע של החלוצ
 האמיתי הוא חסד ואהבה. בשורש **צלח** סדר
 הספירות הוא הפוך, דעת-בינה-חכמה, וסדר זה
 מוליד את מדת ה**יסוד**, המיוחדת ליוסף הצדיק
 ("צדיק יסוד עולם"), האיש המצליח!

צמח צדיק

העולם מלא צמחים, אבל יש צמח אחד
 ומיוחד שכולנו מחכים לו. בנבואת ירמיהו
 "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְהִקְמַתִּי לְדָוִד צֶמַח
 צְדִיק וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ וְהִשְׁכִּיל וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה
 בְּאֶרֶץ", בנבואת זכריה "הִנֵּה אִישׁ צֶמַח שָׁמוּ
 וּמִתְחַתְּיוּ יְצֻמַּח", ובנוסח התפילה "את צמח
 דוד עבדך מהרה תצמיח". מדוע מלך המשיח,
 מזרע דוד, נקרא "צמח"? ההסבר הפשוט הוא
 שהמזב של הגלות בעולם הזה נמשל לזריעה
 ואילו הגאולה השלימה היא הצמיחה בעקבות
 הזריעה.

מה בדיוק נזרע בגלות? ראשית, עם ישראל
 מושלך ונזרע בגלות, עמוק בתוך קרקע העולם
 הזה, "וּזְרַעְתִּיהָ לִי בְּאֶרֶץ". שנית, כל מעשה
 טוב, לימוד תורה וקיום מצוה, שאנו עושים –
 הוא עוד זרע שנטמן באדמת העולם. ויותר
 בעומק: בכל זרע כזה של מצוה ומעשה טוב,
 יש ממד פנימי של אלוקות, כיון שכל מצוה
 נושאת אתה אור של קדושה אלוקית.

אם כך, במשך השנים והדורות העולם הולך
 ומתמלא בהמוני זרעים של אלוקות הטמונים
 בקרבו. איננו רואים אותם כי הם עדיין מכוסים
 ונסתרים. אבל יום יבוא בקרוב וכל הזרעים
 יצמחו ויהפכו לתבואה עשירה. כך באמת אומר
 הנביא "קָדַשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רִאשִׁית תְּבוּאָתָהּ" –
 עם ישראל הוא התבואה של ה', לא סתם
 תבואה אלא ראשית התבואה, שכל מעשה
 בראשית נבראו בשביל התבואה הזו, כמו
 שמפרשים חז"ל את המלה הראשונה
 בתורה: **בראשית** = בשביל ישראל שנקראו

למשל, כאשר עומדים בפני נסיון באמונה, כמו אברהם אבינו בעקדת יצחק: בשעה כזו אור הנשמה מסתתר מאחורי צללים חשוכים של ספקות וחוסר ודאות. אז עלינו לגייס את כח הנשמה, עוצמה אדירה שגוברת על החשך. אף על פי כן ולמרות הכל, אני מאמין.

התכלית היא שיתגלו גם האור של הנשמה וגם הכח שלה, ושני אלו יתחברו. זו המהות הפנימית של ביאת המשיח!

אור, כח, חיות

בפעם הקודמת דברנו על אור הנשמה וכח הנשמה, אור העצם וכח העצם. יש לנשמה אור עצום, יש בה גם כח עצום. דוקא בזמנים של חשך וקשיים, נסיונות ומשברים, אז מתגלה הכח.

איך מחברים את האור והכח? בעזרת החיות! פשוט, עלינו להיות אנשים חיים! חיות היא פעילות ותנועה ("כל חי מתנועע"), חיות היא התלהבות, חום החיים. יש אדם שהוא לא מת, אבל גם לא חי... זה לא מספיק. "וחי בהם"! חיות מתבטאת בכח הרצון, באופטימיות, בשמחה.

יתר עמוק: החיות שלנו נובעת מהאמונה, "צדיק באמונתו יחיה". כי האמונה היא הקשר האמיתי למקור החיים, "אלקים חיים".

זרם החיים הזה מחבר את האור והכח. גם נורת חשמל יכולה להאיר, גם למנוע חשמלי יש כח – אבל אין בהם חיים. אורות וכוחות הם דברים גדולים ונפלאים, אבל מה כל זה בלי חיים אמתיים? "ויהי האדם לנפש חיה", החיות היא תמצית האדם. "באמונתו יחיה", וזהו זה. מי שחי באמת – מחבר את האור הגדול של הנשמה, "אור העצם", עם הכח העצום שלה, "כח העצם".

הגילוי השלם של זה הוא "ביאת המשיח" בתוך הנפש. והרמז בגימטריא: חיות = משיח בן דוד. חיים טובים!

אח שלי

"מי יתנך כֶּאֱחָ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֶמְצָאָךְ בְּחוּץ אֶשְׁקָךְ גַּם לֹא יְבוֹזוּ לִי". בשיר השירים, היחס

לפני ה' ותחת כסא הכבוד, אז מה הטעם לרדת לעולם, להסתבך ולהתלכלך? אלא ש"ירידה צורך עליה" – דווקא על ידי הירידה הזו אנו מגיעים לעליה גדולה, עליה למקום יותר גבוה מאותו מקום שממנו ירדה הנשמה!

ועדיין, המבט של "ירידה צורך עליה" מדבר על ירידה ועליה כשני דברים נפרדים. הירידה היא ירידה, למטה עד התהום... אבל לבסוף תבוא בזכותה העליה, שינוי כיוון.

אבל יש מבט עליון יותר שרמוז בפסוק "כי נפלתי קמתי". נראה שאני נופל ונופל, אבל ממש בהמשך, בתנועה חלקה אחת, אני לפתע ממריא "נפלתי - קמתי". זו תחושת בטחון של "ה' סומך נופלים" תוך כדי הנפילה מישוהו סומך אותי בעדינות ומרים אותי אל-על.

ויש מבט שלישי, עוד יותר פנימי: "כי אשב בחשך – ה' אור לי". רגע אחד נדמה שהכל חשך, ופתאום – הכל אור. ללא שום שינוי ותזוזה מצדי, אלא רק התגלות. "ויהי אור". בעצם מתגלה שהאור היה כבר כאן בתוך החשך הגדול, "יתרון האור מן החשך" – בתוך החשך גנוז אור.

"אֵל תִּשְׁמָחַי אֵיבָתִי לִי כִּי נִפְלִיתִי קָמְתִי כִּי אֲשָׁב בַּחֲשֵׁךְ ה' אור לי".

אור וכח

לפעמים מרגישים שהנשמה מאירה. כמה טוב ייפה ונחמד ונעים, אורה ושמחה.

אבל לא תמיד זוכים להרגיש "הארה" כזו. פעמים רבות אנחנו נמצאים במצב של חושך, צער וצרה, מחפשים נקודת אור להתלות בה וזועקים לישועה, כמו יונה בבטן הדג: "מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שָׁוַעְתִּי... וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבְבַי יָמִים וַנִּהְרֶה יִסְבְּכֵנִי כָּל מִשְׁבְּרֵיךְ וַגְּלִיךְ עָלַי עֲבָרוּ". במצבים כאלה, אור הנשמה עדיין לא מתגלה, אבל הכח של הנשמה יכול להתגלות.

כלומר, כמו שיש "אור העצם" כך יש "כח העצם". כמו שהאור מגלה את המהות הפנימית, כך גם הכח הוא גילוי, גילוי מסוג אחר. לכל אחד משני אלו, האור והכח, יש יתרון מיוחד שאין בשני.

"ואהבת לרעך כמוך" כמו "ואהבת את ה' אלהיך". כעת נחבר את הדברים: אם "אני" הוא ביטוי לשכינה – כמו אצל הלל הזקן – אזי כאשר אני אוהב אותך פירוש הדבר שאני-השכינה מתחברת/ עם הקב"ה. אני מתקשר אליך בחבל של אהבה, וכך ממש השכינה מתחברת לקב"ה. זהו הפירוש העמוק של חתימת הפסוק "אני ה'!"

ורמוז יפהפה בגימטריא: **ואהבת לרעך כמוך אני הוי' = ואהבת את הוי' אלהיך!** כאשר מוסיפים לאהבת ישראל את המודעות של "אני ה'" זו אהבת ה' הגדולה ביותר.

חבלי משיח

מה פירוש המושג הידוע "חבלי משיח"? חבלים פירושהם צער וכאב. יש בתנ"ך "חבלי מות" ו"חבלי שאול", אבל יש גם "חבלי יולדה". חבלי משיח יכולים להיות קשים וכואבים מאד – וכבר יצאנו ידי חובה! – אבל העיקר הוא שאלו הם "חבלי לידה", ממש כמו הכאבים של אשה במהלך צירי הלידה (ציר-צער). אם כך, אחרי הכל, יש משהו מאוד משמח בחבלי משיח – הם מעידים שהנה, או-טו-טו, משהו חדש נולד, המשיח נולד ויוצא לאור העולם.

כמו שיש חבלים כואבים יש חבלים נעימים, ככתוב בתהלים "חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בְנִעְמִים אֶף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי". זו משמעות נוספת למלה חבל, מלשון חלק ונחלה (כמו "חבל ארץ"). אבל כאשר יש פירושים שונים לאותה מלה בלשון הקודש, יש בזה משמעות רבה. חבלי צער וכאב יכולים להפוך לחבלים נעימים.

מהו החבל-חלק שלנו שכל-כך נעים? "פִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחַלְתּוֹ" – אנחנו נחלת ה' וה' הוא נחלתנו. זה הכי נעים בעולם, חבלים נעימים, גם אם לפעמים יש חבלי לידה בדרך. והנה הגענו למשמעות הרווחת למלה חבל – חבל ארוך וחזק הקושר אותנו לה', כמו חבל הטבור המעניק לעובר את זרם החיים.

אם נשנה את הניקוד של חֶבֶל נקבל חֶבֶל. כאשר יסתיימו, סוף סוף, חבלי משיח, ויגיעו ימות המשיח עצמם – נאמר: חבל שלא ידענו לנצל כראוי את חבלי המשיח, חבל שכבר אין לנו את העוצמה ומסירות הנפש שנדרשו מאתנו

בין ישראל לקב"ה נמשל ליחס בין הרעיה-הכלה לדוד-החתן, עם כל המעלות והמורדות של הרומן הזוגי. ובכל זאת, בפסוק הזה הכלה רוצה שהחתן יתייחס אליה גם כמו אח לאחותו. לא רק חיבור נלהב ואוהב של איש ואשה, אלא חיבור תמידי ויציב, כמו הקשר הקבוע בין אחים.

בעומק, אנו מבקשים מהחתן-הקב"ה שיגלה בתוכנו, בנפש של כל אחד ואחת מישראל, את הסוד של "פֶּאֶחַ" הרומז בראשי התבות לשלשת המושגים: כח אור חיות. כפי שהוסבר בפעמים הקודמות: החיות מחברת את "אור העצם" של הנשמה עם "כח העצם" של הנשמה. לפעמים מתגלה האור שבנשמה, "האור כי טוב". לפעמים יש תחושה של חושך וצער, אך דווקא אז יכול להתגלות הכח העצום, כמו בעת עמידה בנסיון. החוט המקשר בין האור ובין הכח הוא החיות, חיים אמתיים הנובעים מהאמונה, "צדיק באמונתו יחיה". כאשר אנו זוכים לאיחוד המכלול של אור-כח-חיות, זו גאולת הנפש.

אני כאן

בשמחת בית השואבה היה הלל הזקן אומר "אם אני כאן, הכל כאן". מה הכוונה? הרי הלל הזקן הוא דוגמה וסמל לענוה ושפלות רוח! מוסבר ש"אני" הוא כינוי לשכינה, וכוונת הלל היא: אם יש כאן השראת שכינה, אז הכל כאן כלומר הקב"ה עצמו נמצא כאן. בלשון הקבלה, זהו "יחוד קודש-א-ברוך-הוא ושכינתיה" – יחוד בין הקב"ה עצמו לבין אורו השוכן בעולם.

דווקא מפני שהלל הזקן כל-כך ענו ומבטל את עצמו, לכן ה"אני" שלו מזדהה לגמרי עם ה"אני" של השכינה. הלל יכול לומר בפשטות "אני", להראות על עצמו ולהתכוון לשכינה! לפי זה נוכל להסביר את הפסוק הידוע "וְאֶהְיֶה לְרֵעֵךְ כְּמוֹךְ אֲנִי ה'". כולנו מכירים את דברי רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה". אבל מה המשמעות של סיום הפסוק "אני ה'?"

כאשר אני אוהב אותך באהבת ישראל אמיתית – "כְּמוֹךְ" ממש – אני רואה את הנשמה האלוקית שבתוכך, "חלק אלוה ממעל ממש", ואני אוהב אותך כמו שאני אוהב את ה'.

השוואה האיזומה לפני יותר משבעים שנה). אבל מתוך ה"עת צרה" עצמה באה הישועה, שהרי חבלי משיח אלו הם באמת חבלי לידה. וכך אנו קוראים בנבואת ירמיהו: "שָׁאֲלוּ נָא וַיָּאָו אִם לֵד זָכַר מְדוּעַ רָאִיתִי כָּל גֹּבֵר יָדָיו עַל חֲלָצָיו פְּיֹלְגָה [חבלי לידה שהם חבלי משיח]... הֲיֵי פִי גְדוֹל הַיּוֹם הַהוּא מֵאֵין כְּמָהוּ וְעַתְּ צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמָּנָה יִוָּשַׁע" – "ממנה", מהצרה עצמה, תבוא הישועה.

מדוע מודגש "ועת צרה היא ליעקב" (וגם בהמשך הנבואה "אל תירא עבדי יעקב")? תהליך הלידה, ההריון וחבלי הלידה, וגם גידול הילדים לאחר מכן – הכל קשור במיוחד ליעקב אבינו. לאברהם ויצחק נולדו גם בנים שלא המשיכו את דרכם, אבל יעקב אבינו "מטתו שלמה", כל בניו קדושים, כך נולד העם. בהתאמה, משלשת האבות, יעקב הוא זה שחווה הרבה צרות, כמעט כל ימי חייו (לכן צריך להרגיעו "אל תירא") – חבלי לידה להולדת עם ישראל.

אחד מרגעי הצרה הגדולים של יעקב הוא לקראת המפגש עם עשו אחיו. יעקב קם בלילה, עובר את מעבר יבוק, ואז פוגש את המלאך שנאבק אתו כל הלילה. המקובלים מלמדים שבמושג "מעבר יבוק" טמונים סודות גדולים. מעבר הוא מלשון עפור (הריון), ויבוק ראשי תבות "יחוד ברכה קדושה". כלומר, הכל מתחיל ביחוד, זיווג וחיבור בקדושה וטהרה, כמו הזיווג של יעקב אבינו; מתוך הזיווג מגיעה ברכה גדולה ואז מתגלה הקדושה, כמו "זרע קודש" של יעקב, שבטי ישראל.

כל איש ואשה בכל בית יהודי יכולים וצריכים לעבור את התהליך הזה – יחוד-ברכה-קדושה – ולקרב את לידת הגאולה והגואל במהרה בימינו.

הפחד יצחק (חבלי משיח 4)

"פחד יצחק" הוא כינוי לקב"ה, כמו למשל בנוסח התפילה "עננו אלהי אברהם, עננו פחד יצחק". בביטוי הזה יש משהו מאוד מיוחד, "פחד", אבל גם משהו מצחיק, משחרר, "יצחק". לא רק שיש כאן פחד וצחוק באותו ביטוי, אלא הפחד עצמו צוחק – הפחד יצחק.

בימי הצער והצרה. כלומר, נוכל להביט לאחור ולראות שכבר בתוך הצרות של חבלי משיח היה גילוי עצמי של המשיח! "מחבלי משיח יוצלו לרווחה, פדותנו תצמיח ונס יגון ואנחה".

חבלי משיח 2

ראינו שחבלי משיח הם למעשה חבלי לידה. אם כך, נתבונן במושג "חבלי לידה".

חשבון פשוט: המלה חבלי שוה בגימטריא 50, והמלה לידה שוה 49. בחישובי גימטריא מקובל להוסיף את "הכולל", כלומר תוספת 1, וכך המלה לידה עם הכולל שוה חבלי. אבל עדיף לחשב במספרים מדויקים, ולכן עלינו לפענח מה אומר המספר 99, חבלי לידה.

ובכן, תשעים ותשע מופיע בפירוש בתורה כשנות חיי אברהם אבינו כאשר הצטווה על ברית המילה והתבשר על הולדת יצחק בנו, "וְאֶבְרָהָם בֶּן תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה כְּהֵמָלֹךְ בֶּשֶׂר עָרְלָתוֹ". כעת, לאחר שאברהם קיבל בבשרו חותמת של "אות ברית קודש", הוא יכול להוליד את יצחק אבינו, הבן הקדוש מבטן אמו. בלידת יצחק היה אברהם בן מאה שנה. אם כך, 99 הוא ההכנה ללידה, ממש כמו חבלי לידה (=99), ואילו 100 הוא הלידה עצמה.

בכלל, המספר 100 מבטא שלמות. כל מספר "מרובע" (ח בריבוע) מבטא שלמות, ובמיוחד 10 כפול 10, שהרי 10 בעצמו מבטא שלמות, כמו עשר אצבעות בגוף האדם וכמו עשר הספרות האלוקיות. המחשה יפה לכך יש במלה יפי (בכתיב חסר, כמו בתנ"ך) בגימטריא 100, מספר יפה. למלה יפי יש חן סימטרי, כאשר שתי אותיות י (10) כופלות זו את זו ויוצרות יפי, וממילא האות פ שבאמצע היא כמו סימן הכפל: יפי – י פעמים י.

מאז שאברהם אבינו עמד על דעתו הוא היה, כביכול, בהריון. בגיל 99 הגיעו כבר חבלי לידה, ובגיל מאה נולד יצחק, בא לעולם הילד המושלם.

חבלי משיח 3

לפעמים חבלי משיח כואבים מאד, כמו בחזון דניאל "וְהִתְהַוְּ עַת צָרָה אֲשֶׁר לֹא נִהְיֶתָה מְהִיּוֹת גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא" (תיאור שנכון ודאי על

צוחקת וכולם צוחקים עמה. צחוק נולד בעולם, יצחק נולד.

מאמר חז"ל מופלא אומר שלעתיד לבוא באים ישראל לדין. אברהם אבינו אינו מצליח ללמד עליהם זכות, וגם לא יעקב אבינו. רק יצחק אבינו מצליח. ואז אומרים ישראל "פי אַפֶּה [יצחק] אַבְיָנוּ פִּי אַבְרָהָם לֹא יִדְעֵנוּ וַיִּשְׁרָאֵל לֹא יִפְיָנוּ" (גמרא שבת פט, ב). רק הצחוק של יצחק מצליח להמתיק את הדינים, כי הצחוק הזה חושף ומגלה את המקום העמוק ביותר בנשמה, הקשר העצמי עם הקב"ה.

והנה הצחוק של יצחק הוא באמת הצחוק של אברהם! הרי הצחוק סביב הולדת יצחק הוא צחוקם של אברהם ושרה, החל מהתגובה של אברהם לבשורה הטובה ו"יִפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחַק... וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲכַל שָׂרָה אֲשַׁתְּךָ יִלְדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק". בעומק, אברהם מתייחד במדת האהבה, "אברהם אוהבי", אך האהבה העצומה הזו צריכה להגיע לשלב נוסף, להתעמק ולהתחדד, לעבור את חבלי הלידה והפחד הנורא, עד שתהפוך בעצמה להיות צחוק. אהבה צוחקת ושוחקת. והרמז לזה: **פחד יצחק בגימטריא בן אברהם**. "ואלה תולדת יצחק בן אברהם [=פחד יצחק] אברהם הוליד את יצחק [אברהם הוליד את הצחוק]".

וצימוק לסיום: האות המשותפת לשתי המלים **פחד יצחק** היא **ח**. צוחקים יחד **ח ח**. אפשר אפילו לראות כיצד המלה פחד הופכת ליצחק (הפחד עצמו יצחק) - האות **פ** של פחד היא ההפרש בין **י-צ** של יצחק, האותיות **ח** הזות, ואותיות **ד-ק** מתחלפות (באתב"ש, כמובא ברש"י על התורה).

צחקו לבריאיות!

איך זה קורה? איך אפשר "לשדך" ולחבר בין שני ההפכים האלה?

בפעמים האחרונות דברנו על "חבלי משיח", הצרות לפני בוא הגאולה שבאמת הן חבלי לידה. חבלי לידה הם באמת דבר מפחיד מאוד. עוד יותר מהכאב הפיזי, היולדת מפחדת מהתהליך המדהים שמתרחש בקרבה, משהו גדול קורה וגם החששות גדולים. ברגע אחד – פחד גדול. וברגע הבא – האם המאושרת חובקת בן, בחיוך גדול וצחוק משחרר. כמה שהיה מפחיד, עכשיו הפחד עצמו צחוק בקול גדול (סתם הפחדתי אותך...). זהו צחוק של הודיה מעומק הלב: תודה לך ה' שהפחדת אותי טיפה והענקת לי את המתנה הגדולה מכל.

זו החוויה של חבלי משיח, חבלי לידה מפחידים שבסופם נולדת הגאולה, נולד מלך המשיח. וכל הפחד הופך לצחוק אחד גדול. הפחד יצחק.

הפחד יצחק 2

מקור הביטוי "פחד יצחק" הוא בדברי יעקב אבינו "לולי אלהי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי". כלומר, זהו כינוי לה': מי שיצחק אבי מפחד ממנו. אכן, יצחק אבינו מתייחד במדת היראה, לא סתם יראה אלא פחד, יראה קיומית ממש – זו החוויה הנפשית התמידית של יצחק. רגע, הרי משמעות שמו של **יצחק** היא צחוק, שחוק ושמחה, ו"תֹּאמַר שָׂרָה צָחַק עֲשָׂה לִי אֱלֹהִים כֹּל הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק לִי"! איפה כאן הפחד? יצחק הוא הילד היהודי הראשון, במשפחה היהודית הראשונה (אברהם הוא היהודי הראשון, אבל הוא לא נולד כזה, אלא דומה לגר-צדק). חבלי הלידה הם פחד ממשי (כמו שהוסבר בפעם הקודמת), וחבלי הלידה לקראת הולדת יצחק הם "**פחד יצחק**". אחרי הפחד, לידת יצחק היא כבר הצחוק הגדול, שרה

מוקדש לזכות
יוסף שלום בן תמר

מידי שבת מתקיים שיעור (לגברים) בבית
הרב (רח' אדמו"ר הריי"צ 14, כפר חב"ד)
אחרי תפלת מנחה בבית כנסת המרכזי (בערך
בשעה 12:45 בצהריים)

כולם מוזמנים!